

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2024

lokakuu 2025

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Toimialojen ja lautakuntien vastineet arviointikertomukseen	4
2.1	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunginhallituksen alaiset vastuualueet	4
2.2	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Sivistystoimi	5
2.3	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunkiympäristö	9
2.4	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Ympäristöterveydenhuolto	23
2.5	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kokkolan Vesi	23
2.6	Strategia ja tavoitteiden arviointi / Toiminnan tuloksellisuuden arviointi	24
2.7	Kaupungin talous / Talousohjelma 2024-2026	25
2.8	Kaupunkikonserni	26
2.9	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	27

1 Johdanto

Kuntalain 121 §:n mukaan on tarkastuslautakunnan valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksen antaman tilinpäätöksen, henkilöstöraportin, toimielinten pöytäkirjojen, kuultujen ja saatujen selvitysten, arviointikäyntien ja tehtyjen havaintojen pohjalta. Arviointityön tueksi on kuultu toimialojen, vastuualueiden ja liikelaitoksen virkamies- ja luottamusmiesjohtoa, asiantuntijoita sekä JHT-tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus pyytää toimialoilta vastaukset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta on ryhdytty.

Kaupunginvaltuusto päätti 9.6.2024 kokouksessaan merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2024, ja kehotti kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen osalta, sekä velvoitti kaupunginhallituksen antamaan 31.10.2025 mennessä vastaukset kertomuksessa esitettyihin kysymyksiin sekä selvitykset toimenpiteistä, joihin toimialoilla ja vastuualueilla on ryhdytty kertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja havaintojen pohjalta.

2 Toimialojen ja lautakuntien vastineet arviointikertomukseen

Seuraavaksi esitellään toimialojen ja vastuualueiden vastineet ja toimenpiteet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin, johtopäätöksiin ja havaintoihin pohjautuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksen vastineitaan osiltaan seuraavissa kokouksissa:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 19.8.2025 § 60

Opetus- ja kasvatuslautakunta 16.9.2025 § 71

Rakennus- ja ympäristölautakunta 16.9.2025 § 109

Kaupunkirakennelautakunta 10.9.2025 § 112

Ympäristöterveyslautakunta 18.9.2025 § 40

Vesilaitosjohtokunta 24.6.2025 § 47

2.1 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunginhallituksen alaiset vastuualueet

Sivu 10.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan henkilöstörekrytoinnit ovat onnistuneet kaupunginhallituksen alaisten vastuualueiden johtotehtävissä.

Hankintapäällikön palkkaaminen vastasi tarpeeseen. Hankintatoimea tulee edelleen kehittää strategian tavoitteiden mukaiseksi. Paikallisten yrittäjien huomiointia ja lähituotannon arvostusta tulee kehittää mm. osittamalla tarjouspyyntöjä entistä aktiivisemmin, jotta myös

pienemmillä yrityksillä olisi mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin ja hyödyntämällä lähiruokaa myös hiilijalanjälki jää pienemmäksi.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupunginhallituksen olisi hyvä viedä nykyistä enemmän asiakokonaisuuksia valtuustoon käsiteltäväksi.

Vastine:

Hankintapäällikkö aloitti tehtävässä tammikuussa 2024. Kuten tilinpäätöksessä todetaan, Hankintojen kokonaiskoordinoinnin vastuut on siirretty talous- ja tietohallintopalveluiden vastuualueelle ja toiminnan jalkauttaminen on lähtenyt hyvin käyntiin hankintapäällikön aloitettua virasaan. Hankintojen strategista ohjausta ja koordinointia kehitetään pitkäjänteisesti ja positiivista palautetta on saatu niin organisaatiosta kuin muilta sidosryhmiltä.

Hallinnossa on pääsääntönä, että ylempi viranomainen ei voi ilman nimenomaisesti siihen oikeuttavaa säännöstä puuttua alemman viranomaisen toimivaltaan kuuluvaan asiaan. Tätä kutsutaan toimivaltarajojen jäykkyudeksi. Periaate on voimassa myös kunnallishallinnossa. Valtuusto ei voi ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu kunnanhallituksen tai lautakunnan ratkaistavaksi. Näin ollen asiat, jotka valtuusto on hallintosäännössä delegoinut kaupunginhallitukselle tai esimerkiksi muulle toimielimelle on ratkaistava siten kuin erikseen on määrätty.

2.2 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Sivistystoimi

Sivu 12.

Opetus- ja kasvatustalouden vastuualueella talousarviossa pysyminen edellyttää jatkossa parempaa resurssitarpeen ennakointia ja suunnittelua.

Perusopetus järjestetään Kokkolassa keskimääräistä edullisemmin kuin muualla maassa, millä tavoin varmistetaan riittävä resurssointi?

Mitä positiivisia ja negatiivisia muutoksia sivistystoimen toimialan jakaantuminen opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialoihin on tuonut?

Millä tavalla varmistetaan Musiikkikeskus Snellmanin täysimääräinen varausaste?

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntaneuvonnan kohdistamisessa yhteistyötä Soiten kanssa kannattaa edelleen lisätä ennaltaehkäisyn ja kuntouttamisen näkökulmilla.

Laskennallisesti suomalaisten liikkumattomuus aiheuttaa Kokkolassa 12,6 milj. euron kokonaiskustannukset ja liiallinen paikallaan olo 14,1 milj. euron kustannukset vuosittain (lähde: UKK-instituutti). Liikkumisen edistäminen on tämänkin vuoksi kunnan keskeinen tehtävä. Millä tavoin Kokkolan Move-testin tulokset saadaan vähintään muun maan keskimääräiselle tasolle?

Vastine:

Opetus- ja kasvatustalouden vastuualueella talousarviossa pysyminen edellyttää jatkossa parempaa resurssitarpeen ennakointia ja suunnittelua.

Opetus- ja kasvatustoimen taloutta ohjataan talousarvion lisäksi keväisin tehtävillä tuntikehys- ja ohjaajaresurssipäätöksillä. Talousarviota käsiteltäessä on tärkeää huomioida, että tuntikehys- ja ohjaajaresurssipäätökset tehdään lukuvuodeksi, kun taas kaupungin talousarvio laaditaan kalenterivuodeksi. Resurssipäätökset tehdään ennen talousarvion laadintaohjeiden antamista, ja ne sitovat määrärahat seuraavan kalenterivuoden elokuun loppuun eli lukuvuoden päättymiseen saakka. Talousarvion hyväksymisen mahdolliset muutokset voidaan opetuspalveluissa toteuttaa vasta seuraavalle lukuvuodelle, jolloin niiden vaikutukset näkyvät viiveellä. Lukuvuoden ja kalenterivuoden eriaikaisuus lisää talouden suunnittelun haastetta.

Opetus- ja kasvatustalouden talousarvio laaditaan kaupunginhallituksen antamien talousarvion laadintaohjeiden mukaisesti. Talousarviovuoden aikana tapahtuvat laki- tai asetusmuutokset voivat aiheuttaa lisäresursoinnin tarvetta, mikäli ne eivät ole olleet tiedossa talousarviota laadittaessa. Opetukseen ja varhaiskasvatukseen on viime vuosina tullut useita uusia lakisäänteisiä velvoitteita, joiden kustannukset valtio on luvannut korvata täysimääräisesti (esim. lukion

maksuttomuus, perusopetuksen opetustuntien lisääminen). Lautakunnan talousarvioesitys ei huomioi näitä valtionosuuskorotuksia, koska ne tulevat kaupungille yleiskatteellisina.

Vuodelle 2024 varattiin talousarvion laadintaohjeen mukaisesti palkankorotuksiin 4,9 % huhtikuun 2023 palkkoihin verrattuna. Kunta-alan työehtosopimusten palkkaratkaisut, erityisopetuksen tarpeen kasvu ja valtakunnalliset muutokset tuntijaossa nostivat kuitenkin henkilöstökuluja merkittävästi enemmän.

Opetus- ja kasvatustalouden jaoston vuonna 2024 päättämä perusopetuksen tuntikehys lukuvuodelle 2024–2025 kasvoi maltillisesti (+58 vvt), pääosin valtakunnallisen B1-kielen tuntijakomuutoksen vuoksi. Koulunkäynninohjaajaresurssit puolestaan vähenivät -40 tuntia verrattuna lukuvuoden 2023–2024 lähtötilanteeseen ja kevään 2024 tilanteeseen -344 tuntia (-7,0 %). Jaostojen tekemät säästötoimet astuivat voimaan syksyllä lukuvuoden alkaessa, mutta ne eivät ehtineet kääntää henkilöstökuluja riittävästi laskuun.

Valmistavan opetuksen määrä on kasvanut viime vuosina, ja uusia ryhmiä on perustettu useisiin kouluihin. Kasvun mittakaavaa kuvaa se, että ennen Ukrainan sotaa ryhmiä oli kolme, kun niitä lukuvuonna 2024–2025 oli jo seitsemän. Valmistavan opetuksen tarvetta on vaikea ennakoida, mutta opetus on järjestettävä. Kulut syntyvät heti toiminnan alkaessa, mutta valtionosuudet korvataan takautuvasti. Vuoden 2024 valtionosuudet korvataan koulutuksen järjestäjälle vuonna 2026.

Oppilaiden tuen tarve on jatkanut kasvuaan, vaikkakin kasvu on maltillistunut. Kokkolassa erityisopetuksen tarpeeseen on vastattu perustamalla uusia erityisopetuksen ryhmiä ja palkkaamalla niihin opetushenkilöstöä. Pitkäaikainen paine erityisopetuksen resurssien lisäämiseksi on nostanut henkilöstökuluja. Oppilaalla on lain mukaan oikeus saada tukea, eikä opetuksen järjestäjä voi jättää tukea toteuttamatta taloudellisiin syihin vedoten.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärä on kasvanut kevään 2024 aikana, erityisesti alle 3-vuotiaiden osalta. Alkuvuoden aikana alle 3-vuotiaiden määrä on pysynyt kuukausitasolla edellisen vuoden tasolla, mikä on johtanut väliaikaisten ryhmien jatkumiseen. Alle 3-vuotiaiden suhdeluku henkilöstöön nähden on neljä lasta per työntekijä, mikä on lisännyt henkilöstötarvetta.

Edellä mainitut vuonna 2024 tapahtuneet muutokset kuvaavat esimerkinomaisesti, miksi opetus- ja kasvatustoimen talouden ennakointi on haastavaa.

Resurssitarpeen ennakkoinnissa on huomioitava myös se, että lautakunnan antama talousarvioesitys on usein suurempi kuin valtuuston lopullisesti hyväksymä talousarvio. Näin tapahtui myös vuonna 2024, jolloin lautakunnan esittämä toimintakate oli 106 839 824 €, mutta valtuuston hyväksymässä talousarviossa toimintakate oli 106 305 458 €.

Perusopetus järjestetään Kokkolassa keskimääräistä edullisemmin kuin muualla maassa, millä tavoin varmistetaan riittävä resurssointi?

Perusopetuksen resurssointi tulevalle lukuvuodelle ratkaistaan jaoston tekemän tuntikehyspäättöksen perusteella. Päätöksessä tarkastellaan oppilasmääriä, opetusryhmien lukumäärää, erityisopetuksen tarvetta sekä muita koulukohtaisia ominaispiirteitä, jotka vaikuttavat resurssien kohdentamiseen.

Kaupungin taloudellinen tilanne, talousarvion laadintaohjeet ja talousohjelman tavoitteet ovat johtaneet siihen, että tuntikehys on mitoitettu tarkasti koulujen tarpeiden mukaan. Taloudelliset haasteet ovat myös vaikuttaneet siihen, että paikallinen tuntijako on valtakunnallisella minimitasolla.

Sekä perusopetus että lukio-opetus toteutetaan Kokkolassa keskimääräistä kustannustehokkaammin. Nykyisessä taloustilanteessa tuntikehystä ei ole mahdollista kasvattaa, mutta sitä ei myöskään voida pienentää, ellei oppilasryhmien määrä vähene oppilasmäärän laskun myötä. Mikäli oppilasmäärän lasku jakautuu tasaisesti opetusryhmien kesken, syntyy tilanne, jossa ryhmien keskimääräinen koko pienenee ja oppilaskohtainen kustannus kasvaa. Tämä täytyy pysyttyä välttämään oppilasennusteiden ja niiden perusteella tehtävän tarkan suunnittelun myötä.

Mitä positiivisia ja negatiivisia muutoksia sivistystoimen toimialan jakaantuminen opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialoihin on tuonut?

Aiempi kaupungin sivistystoimialan kokonaisuus jaettiin vuoden 2024 aikana kahtia, jolloin muodostettiin opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialat. Tämä jako vastaa myös nykyistä lautakuntarakennetta luottamushenkilöorganisaation puolella opetus- ja kasvatuslautakunnan vastatessa opetus- ja kasvatustoimen palveluista sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastatessa kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palveluista. Samassa yhteydessä kaupungin hyvinvointityön koordinoitavastuu sijoitettiin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastuulle. Toimialajako toteutettiin kustannustehokkaasti siten, että viranhaltijoiden määrää ei tarvinnut kasvattaa eikä hallinnon portaita lisätä, vaan viranhaltijoiden tehtäviä jaettiin uudella tavalla. Muutoksen myötä kaupunginjohtajan alaisten määrä sekä kaupunginjohtajan johtoryhmän koko kasvoi yhdellä viranhaltijalla.

Organisaatiomuutoksen vaikutuksia ei voitane vielä kattavasti arvioida, koska uudella organisaatiolla ei ole toimittu vielä kokonaista toimintavuotta ja tilikautta. Henkilöstöltä saatu palaute organisaatiomuutoksesta on ollut positiivista tai neutraalia. Negatiivista palautetta ei ole tullut kummankaan toimialan johdon tietoon. Molempien toimialojen johtajat suhtautuvat muutokseen positiivisesti: muutos on mahdollistanut toimialajohtajan aiempaa paremman keskittymisen ja paneutumisen oman toimialansa toimintoihin. Samalla myös kaupungin strategiassa keskeisellä sijalla olevat kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palvelut, jotka mahdollistavat kaupungin erottumisen kilpailussa muiden kaupunkien kanssa, ovat nousseet aiempaa selvemmin esille ja kaupungin hyvinvointityön ja sen koordinoinnin asema kaupunkiorganisaatiossa on selkeytynyt.

Ennen organisaatiomuutos huolta aiheutti organisaation mahdollinen siiloutuminen sekä uuden kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan viranhaltijan tuen ja ajankäytön riittävyys kulttuuripalvelujen työntekijöille tämän toimiessa samalla toimialajohtajana. Siiloutumista on pyritty välttämään tiiviillä yhteistyöllä toimialojen välillä, mikä näkyy mm. kuukausittaisina molempien toimialojen yhteisinä johtoryhmäkokouksina, yhteisinä henkilöstökokouksina ja erilaisina muina yhteisinä tapahtumina. Aiemmat hyvät käytännöt on säilytetty ja esim. sihteer- ja hallintopalvelut ovat järjestetty osin toimialojen yhteisinä. Tavoitteena on, että palvelujen käyttäjien näkökulmasta heidän saamansa palvelu olisi saumatonta. Myöskään kulttuuripalvelujen henkilöstöltä saadun palautteen perusteella huoli kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan tuen ja työajan riittävydestä palveluilla kulttuuripalvelujen henkilöstöä ja toiminta ei ole osoittautunut aiheelliseksi.

Millä tavalla varmistetaan Musiikkikeskus Snellmanin täysimääräinen varausaste?

Nykyisellään Musiikkikeskus Snellmanin tiloja käyttävät säännöllisesti Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri harjoitus- ja konserttitoimintaansa, Kokkolan kaupunginteatteri Fordell-salia pieninä näyttämönään sekä Ammattikorkeakoulu Centria Fordell-salia omaan opetustoimintaansa ja jonkin verran tiloissa järjestetään myös kaupungin kulttuuripalvelujen omia tapahtumia. Muilta osin Musiikkikeskuksen tiloja myydään aktiivisesti erilaisille tapahtumajärjestäjille ja tilojen myynnistä ja markkinoinnista vastaa musiikkikeskuksen palvelupäällikkö. Musiikkikeskus Snellmanin käytön tunnuslukutavoitteeni on tarkoitus käyttää sekä Snellman- että Fordell-salin osalta käyttöpäiviä. Syksyllä 2024 avajaisten jälkeisten noin neljän kuukauden aikana Snellman-salilla oli 66 käyttöpäivää ja Fordell-salilla 71 käyttöpäivää. Yhteensä Musiikkikeskuksella järjestettiin syksyn 2024 aikana 62 eri yleisötilaisuutta.

Musiikkikeskus Snellmanin toiminnan laajuus pitää suhteuttaa sen käytettävissä oleviin henkilöresursseihin. Musiikkikeskuksen vakinainen henkilöstö käsittää vain kaksi henkilöä eli palvelupäällikön ja teknikkovahtimestarin. Lisäksi ajoittain on tuntityönä käytetty toista teknikkoa. Mikäli Musiikkikeskuksen varausastetta halutaan kasvattaa nykytilanteesta, tarvittaisiin musiikkikeskuksella nykyistä enemmän henkilöstöä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntaneuvonnan kohdistamisessa yhteistyötä Soiten kanssa kannattaa edelleen lisätä ennaltaehkäisyn ja kuntoutuksen näkökulmilla.

Kaupungin järjestämä matalan kynnyksen liikuntaneuvonta toteutetaan valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyöstä liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen osalta sovitaan yhteistyösopimuksessa:

Hyvinvointialue vastaa liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen palveluketjussa:

- Elintapoihin tukea tarvitsevien potilaiden ja asiakkaiden kartoituksesta (tunnistaminen ja puheeksiotto) sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä terveydenhuoltolain mukaisesta terveysneuvonnasta
- Elintapavalmennuksen toteuttamisesta potilaille ja asiakkaille, joilla on liikkumattomuuden lisäksi diagnosoitu tyypin 2 diabetes, sydän- ja verisuonitauti, ylipaino/korkea BMI tai toimintakyvyn heikkenemisen uhka ja jossa/joissa tilanne vaatii terveydenhuollon ja fysioterapeuttin asiantuntemuksen (hyvinvointialueen elintapavalmennuksen kohderyhmän kriteerit).
- Potilaiden ja asiakkaiden; joiden kriteerit eivät ohjaa hyvinvointialueen elintapavalmennukseen (yllä mainittu hyvinvointialueen elintapavalmennuksen kohderyhmän kriteerit) ja jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän, eivät ole löytäneet sopivaa liikuntamuotoa tai kaipaavat neuvoja liikkumiseen tai ravitsemukseen; lähettämisestä potilastietojärjestelmän kautta sähköisen viestipiikin avulla kunnan liikuntaneuvojalle
- Osaltaan potilaiden ja asiakkaiden jatko-ohjauksesta terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä ylläpitävien palveluiden piiriin, esimerkiksi järjestöjen ja yritysten liikuntapalveluihin. Hyvinvointialueen elintapavalmennusta toteuttavat kuntoutuksen fysioterapeutit.

Kaupunki vastaa liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen palveluketjussa:

- Prosessinomaisen liikuntaneuvonnan toteutuksesta hyvinvointialueelta ohjatuille potilaille ja asiakkaille toimintaan vuosittain määriteltyjen resurssien sallimissa puitteissa
- Liikuntaneuvonnan toteutumisen kirjaamisesta potilastietojärjestelmään rajatulle LIIKUN-välilehdelle
- Osaltaan asiakkaiden jatko-ohjauksesta terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä ylläpitävien palveluiden piiriin, esimerkiksi järjestöjen ja yritysten liikuntapalveluihin. Matalan kynnyksen liikuntaneuvonnan toteuttavat liikuntapalvelujen liikunnanohjaajat osa-aikaisesti ryhmien ohjauksen lisäksi.

Resurssi liikuntaneuvontaan määritellään vuosittain talousarvion yhteydessä. Liikuntaneuvonnan lisäksi liikuntapalvelut, Soite ja eri yhdistykset tekevät tiivistä yhteistyötä eri-ikäisten elintaparyhmä toiminnan osalta. Syksyllä käynnistyy esim. FINGER-toiminta, jonka kohderyhmä on 60-79-vuotiaat muistisairauden riskiryhmässä olevat.

Laskennallisesti suomalaisten liikkumattomuus aiheuttaa Kokkolassa 12,6 milj. euron kokonaiskustannukset ja liiallinen paikallaan olo 14,1 milj. euron kustannukset vuosittain (lähde: UKK-instituutti). Liikkumisen edistäminen on tämänkin vuoksi kunnan keskeinen tehtävä. Millä tavoin Kokkolan Move-testin tulokset saadaan vähintään muun maan keskimääräiselle tasolle?

Tarkasteltaessa Move-testin tuloksia eri vuosina huomio kiinnittyy tulosten vuosittaiseen vaihteluun. On oletettavaa, että tulosten runsasta vaihtelua selittää osaltaan oppilaiden vireystila ja motivaatio mittauspäivinä, sekä mahdolliset muut mittaustilanteeseen liittyvät seikat. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että Move! -tulosten perusteella on syytä huoleen lasten ja nuorten heikkenevästä fyysisestä toimintakyvystä.

Move! -polun kehittäminen kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyönä on tärkeä tavoite lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistämiseksi. Polun eri vaiheet ovat valmistautuminen, mitaukset, henkilökohtainen palaute ja tuki sekä paikallinen & alueellinen liikkumisen edistäminen. Eri toimijoiden roolien selkeyttämisellä ja vahvistamisella polun eri vaiheissa on mahdollista vaikuttaa myös tuloksiin.

Liikunta- ja opetuspalvelut pyrkivät toiminnassaan monin eri tavoin tukemaan ja lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa.

Koululaisten KOHASU-harrastustoiminta lisää matalan kynnyksen harrastamismahdollisuuksia (lukuvuonna 2024-25 yhteensä 38 liikuntaryhmää). KOHASU-ryhmät kokoontuvat koko lukuvuoden ajan ja ne ovat maksuttomia. Lukuvuoden 2025-26 alusta otetaan käyttöön myös yläkoululaisille suunnattu liikuntavalmentaja -toiminta. Kouluilla säännöllisesti vieraileva ohjaaja ohjaa välituntiaktiviteetteja ja antaa henkilökohtaista liikuntaneuvontaa kaikille sitä tarvitseville.

Liikuntapalvelut tukevat lasten ja nuorten harrastamista seuroissa ohjaustoiminta-avustuksella. Vuonna 2024 ohjaustoiminta-avustusta myönnettiin 638 ohjaan osalta 30 seurassa. Liikuntapalveluiden kohdeavustuksella tuettiin 102 vähävaraisen perheen lapsen/nuoren liikuntaharrastusta 18:ssa seurassa (osa määrärahasta hyvinvointirahastosta). Alle 18-vuotiaiden harjoitusvuorot ovat yhdistyksille maksuttomat koulujen liikuntasaleissa. Lisäksi tarjotaan myös säännöllisiä avoimia vuoroja esim. Kippari-hallissa ja koululaisten loma-aikoina myös muissa sisäliikuntatiloissa.

Lähiliikuntapaikkoja ja liikkumisympäristöjä kehitetään jatkuvasti. Vuosittain on rakennettu/peruskorjattu vähintään yksi lähiliikuntapaikka ja/tai skeittipaikka. Lapsia ja nuoria osallistetaan vahvasti liikkumisympäristöjen suunnitteluun. Myös ulkoilun ja retkeilyreittien kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen ja lapsiystävällisyyteen.

Tuu mukaan -kesätoiminta on aktiivista. Kesäharrastuksiin voi tulla mukaan, milloin haluaa ja osallistuminen on ilmaista. Puistotemmellyksissä alle kouluikäiset lapset liikkuvat ja leikkivät yhdessä aikuisen kanssa. Kesähöntsät tarjoavat lapsille ja nuorille rentoa pelailua porukalla koulujen pihilla ja lähiliikuntapaikoilla. Lapset ja nuoret voivat osallistua myös puistojumppaan. Lisäksi erittäin suosittuja perhetemmellyksiä järjestetään reilut 20 kpl vuoden aikana.

Kokkolan pyöräliikenteen edistämishjelma 2040 (valmistunut 2021) ottaa lapsiystävällisyyden huomioon kaikissa pyöräliikenteen toimenpiteissä, mikä näkyy niin viestinnässä kuin turvallisissa pyöräliikenteen ratkaisuissa. Lasten ehdoilla suunnitellut ratkaisut nähdään turvallisiksi myös muille käyttäjäryhmille. Asennekasvatus suunnataan voimakkaimmin sinne, missä vaikutukset ovat suurimmat. Lapsena opitut liikkumistavat kulkevat monella mukana läpi elämän. Edistämishjelman viimeisinä vuosina nykypäivän lapset ovat aikuisia ja he jatkavat perinnettä omille jälkeläisilleen. Kokonaisvaltaisena tavoitteena on, että pyöräily on lapsille helppoa ja turvallista.

2.3 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kaupunkiympäristö

Sivu 13.

Millaisia toimia tehdään kaupunkiympäristön toimialalla työhyvinvoinnin parantamiseksi kaupungin yleisten toimien lisäksi?

Oman toiminnan tuottavuuteen ei ole juurikaan otettu kantaa. Millä tavoin tuottavuutta seurataan kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla?

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-ainneiden ja lähiruoan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan epäonnistuneen.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hulevesilaskutuksen päätöksiä kaupunkirakennelautakunta ei oikaissut edes pyynnöstä. Mikäli hallintojärjestely on johtanut tilanteeseen, jossa hulevesilaskutus on suoritettu väärin, tulisi se oikaista kaikkien virheellisesti laskutettujen kunnan asukkaiden osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että bussipysäkkejä ei ole vielä kukaan nimetty. Julkisen liikenteen sujuvoittaminen on tärkeää ja osaltaan edistyneen uuden kilpailutuksen myötä. Pitäisikö julkisen liikenteen kehittäminen ottaa mukaan osana jo tehtyjä ilmastoystävällisiä toimia?

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kaupunkirakennelautakunnan huomiota julkisuusmyönteisyyteen. Varsinkin hankintojen kohdalla tulee perustelut olla selkeästi näkyvissä.

Ongelmana on edelleen lupaprosessien sujuvuus, mikä näkyy myös yrityskyselyissä. Lupaprosessit ovat yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy tilanteen parantamiseksi?

On huomioitava, että sähköiset palvelut eivät edelleenkään ole kaikkien saatavilla. Kaupungin tulee kehittää toimintatapoja henkilökohtaisen palvelun parantamiseksi palautteen mukaisesti.

Mikä on tilanne loppukatselmusten kohdalla?

Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvontaa tulee tehostaa.

Vastine:

Kaupunkiympäristön työhyvinvointikyselyn tulos ei ollut tyydyttävä, sillä toimialueen tulokset ovat huonompia kuin muiden. Kokonaisuudessaan kaupunkiympäristön eNPS luku oli -9 (-8 vuonna 2023) koko kaupungin tasolla sen ollessa 20.

Millaisia toimia tehdään kaupunkiympäristön toimialalla työhyvinvoinnin parantamiseksi kaupungin yleisten toimien lisäksi?

Kaupunkirakennelautakunta

eNPS-luku (Employee Net Promoter Score) mittaa työntekijöiden tyytyväisyyttä ja uskollisuutta työnantajaansa kohtaan ja se on yksi osa työhyvinvointikyselyä. eNPS on yksinkertainen ja suosittu tapa saada käsitys siitä, kuinka todennäköisesti työntekijät suosittelevat työpaikkaansa muille – esimerkiksi ystäville tai kollegoille. Se antaa nopean yleiskuvan henkilöstön sitoutumisesta ja sitä on helppo vertailla eri osastojen tai ajanjakson välillä. Se voi myös toimia lähtökohtana tai osana laajempaa henkilöstökyselyä, kuten tässäkin tapauksessa yhtenä osana. Työhyvinvointikyselyssä on tämän lisäksi selvitetty tarkemmin työn mielekkyyttä, kuormitusta, vuorovaikutusta, johtamista sekä työyhteisön toimivuutta. eNPS-luku (Employee Net Promoter Score) voi antaa viitteitä työhyvinvoinnista, mutta se ei mittaa sitä suoraan tai kokonaisvaltaisesti. Se myöskin muuttuu nopeasti tilanteiden mukaan.

eNPS-luku kertoo ennen kaikkea työntekijöiden tyytyväisyydestä työpaikkaansa, sitoutumisesta työnantajaan, luottamuksesta työnantajaa kohtaan ja erityisesti halukkuudesta suositella työpaikkaa muille. Näihin asioihin vaikuttavat usein työhyvinvoinnin tekijät, kuten esihenkilötyö, työilmapiiri ja tiimihenki, kuormitus ja stressi (ulkoinen / sisäinen), mahdollisuudet kehittyä, työn ja vapaa-ajan tasapaino ja koettu työn arvostus ja merkityksellisyys. Ulkoisilla tekijöillä on suuri merkitys, kun kysymyksen asetteluna on, että suositteletko työpaikkaasi ystäville ja tuttavillesi.

Konkreettisia toimenpiteitä, joita on tehty tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi koskien eNPS -luvun tulosta ovat mm. työhyvinvointipajat ja niiden tuloksien pohjalta tehty kehittämis-toimenpiteet yksiköittäin, konkreettisten toimenpiteiden laatiminen kehitystoimenpiteiden pohjalta, avoin ja läpinäkyvä viestintä sekä toimenpiteiden toteutusten ja vaikutusten seuraaminen ja mittaaminen. Pääasialliset eNPS -tuloksen osoittamaa tyytymättömyyttä aiheuttavat seikat liittyvät mm. kriittiseen vaiheeseen organisaatiomuutoksessa ja tämän yhteydessä tehtyihin tehtäviä/henkilöstömuutoksiin, jotka ovat aiheuttaneet epävarmuuden tunnetta oman työpaikan pysyvyydestä. Irtisanomisuhkaa ei ole ollut. Lisäksi eNPS -tulokseen on saattanut vaikuttaa sosiaalisen median, julkisuuden ja päättäjien aiheuttama negatiivinen paine ja säästöjen vuoksi kirstutetyt henkilöstötoimet loppuvuodesta. Näistä erityisesti sosiaalisen median ja lehdistön aiheuttama paine on ollut merkittävä.

Korjaavien toimenpiteiden lisäksi on arvioitu erityisesti vastaajamääriä sen oikeellisuuden ja kattavuuden kannalta. Esimerkiksi kaupunkiympäristön hallinnossa on tällä hetkellä kolme työntekijää. Kyselyn tulokset osoittavat vastaajamäärän olleen vuonna 2023 yhteensä kahdeksan henkilöä ja vuonna 2024 yhteensä 11 henkilöä. Kysely on anonymi, joten vastaajia ei voida jäljittää. Tuloksia olisi hyvä myös prosentuaalisesti suhteuttaa kokonaishenkilöstömäärään, jolloin kävisi ilmi, että vastaajajoukko edustaa hyvin pientä osaa koko henkilöstöstä. Vastaajamäärän kasvattamiseksi on tehtävä tulevaisuudessa toimenpiteitä. Suhteutettuna koko kaupungin vastaajamäärään, kaupunkiympäristön työhyvinvointikyselyn vastaukset ovat kokonaisuudessaan muilta osin samalla tasolla kaupungin keskimääriäsiin vastauksiin verrattuna.

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Rakennusvalvonnassa on käyty läpi työvalmennus prosessi kevään 2025 aikana. Työhyvinvointipajat on järjestetty kaikissa toimintayksiköissä henkilöstön työhyvinvointikyselyn pohjalta ja yksikkökohtaiset toimenpiteet ja niiden seuranta on sovittu. Rakennusvalvonnassa on otettu käyttöön työhyvinvointia kuukausittain mittaava Pulssikysely, joka laajennetaan koko kaupunkiluvutukseen syksyn 2025 aikana. Pulssikysely antaa kuukausittain ajantasaista tietoa työhyvinvoinnin seurantaan ja mahdollistaa tarvittaessa toimenpiteiden nopean käynnistämisen. Säännölliset vastuualue- ja yksikkökohtaiset viikkopalaverit järjestetään viikoittain. Lähiesihenkilöiden johtamisvastuita on selkeytetty ja henkilöstön toimenkuvat käyty läpi

yksikkökohtaisesti. Toimistosuhteiden palveluiden osalta on selkeytetty toimenkuvia ja esimerkiksi sijaistuksia kesälomien ja muiden poissaolojen aikana.

Kaupunkirakennelautakunta olisi saavuttanut metsänhoidolliset tavoitteet myös vähemmällä uudishakkuilla. Olisiko luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi voitu näin ollen luopua osasta avohakkuista?

Metsien uudistushakkuiden, yhtenä menetelmänä avohakkuiden, määrä, toteuttamistapa, kohteet ja vaikutukset kestävyiden eri näkökulmiin ovat monitahoinen asia. Avohakkuiden ja luonnon monimuotoisuuden suhde on yksi näkökulma ja yksi totuus. Metsien käsittelyn kokonaisuuteen ja sen vaikutuksiin kokonaiskestävyyteen liittyy useita näkökulmia ja totuuksia. Näitä eri näkökulmia tulee tarkastella yhdessä ja rinnakkain. Metsäntutkimuksen sektori on oikeastaan vain yhdestä asiasta yhtenäinen ja varma; Kokonaiskestävyyden ja erilaisten metsien käsittelyn ja kasvatuksen menetelmien suhteista, kokonaisvaikutuksista, kannattavuudesta jne. sekä suhteesta esim. ilmasto- ja monimuotoisuuskysymyksiin ei ole vielä riittävästi tietoa.

Julkisuudessa esiintyy toisinaan väite, että suomalainen metsätalous perustuu avohakkuihin. Kuitenkin kaikkien uudistushakkuiden osuus vuosittain hakattavasta pinta-alasta on vain n. 21-22% ja avohakkuiden osuus kaikkien hakkuiden kokonaisalasta on n. 16% (valtakunnalliset tiedot vuodelta 2023). Loput 78-79% ovat eriaistaisia kasvatushakkuista. Toki puutavarakertymän suhteellinen osuus päätehakkuiltä on pinta-alaosuutta suurempi, mutta edelleen yli puolet kertymästä korjataan kasvatushakkuilta.

Kokkolan kaupungin metsien toteutunut hakkuuala v. 2024 oli n. 121 ha. Kasvatushakkuiden osuus oli n. 74 % (89,5 ha), erikoishakkuiden (esim. tie- ym. linjat, tontit, rakennuskohteet) osuus n. 12% (15 ha), luontaisen uudistamisen ja jatkuvan kasvatuksen osuus n. 5% (6,5 ha) ja avohakkuiden osuus n. 9% (10 ha).

Avohakkuista ei koskaan tehdä vain avohakkaamisen vuoksi. Metsän uudistamisen ajankohta ja menetelmä valikoituu usean tekijän summana. Tarkastelussa on yhtä aikaa mm. puuston kasvukyky, terveys, kasvupaikka, maan vesitalous, humus- ja sammalkerroksen paksuus ja puulajisuhteet. Kaupunki uudistaa metsää siinä vaiheessa, kun puuston arvokasvu on laskenut alle 1%:n ja puuston terveys on uhattuna esim. juurikäävän vuoksi (erit. kuusikot). Joskus painopiste voi olla esim. mosaiikkimaisen metsärakenteen lisääminen, metsärakenteen monipuolistaminen ja metsätuhojen ehkäisy.

V. 2020 Luonnonvarakeskus antoi asiantuntijalausunnon eduskunnalle avohakkuiden kieltämisestä valtion mailla. Alla tiivistelmä:

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että metsien kokonaiskestävä käyttö ja metsien monimuotoisen rakenteen turvaaminen edellyttää kullekin kasvupaikalle soveltuvaa metsänhoidon harjoittamista. Metsänkäsittelyn kokonaiskestävyyttä ei voi tarkastella yhden metsikön perusteella, vaan sitä on arvioitava vähintäänkin maisemasolla. Avohakkuukiellon voimaantulo Metsähallituksen metsissä edellyttää siirtymistä sellaisiin metsänkasvatuksen menetelmiin, joiden vaikutuksia ei vielä tunneta, eikä siten voida arvioida niiden vaikutusta metsien käytön kokonaiskestävyyteen pitkällä aikavälillä. Luonnonvarakeskus katsoo, ettei yksittäisten tiettyjen menetelmien kategorinen kieltäminen ole perusteltua vaan suosittelee käytettyjen metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamista.

Uudistamisen tultua ajankohtaiseksi lähtee menetelmän valinta kasvupaikan olosuhteiden ja puulajiston tarkastelusta. Luontaista uudistamista tai muute menetelmää käytetään aina, kun on käytettävissä muu luotettava menetelmä kuin avohakkuu. Avohakkuut rajataan kohteille, missä esim. paksu sammal, kostea maalaji, sopimaton puulajiolosuhteet tms. ei käytännössä mahdollista metsän uudistamista muulla menetelmällä. Avohakkuiden alle 10% (valtakunnan keskimääräinen 16%) osuus kaikista hakkuista on viittaus siihen, että avohakkuiden käyttö on Kokkolan kaupungin metsissä rajattu kohteisiin, jossa menetelmä on käytännössä ainoa vaihtoehto.

Voidaanko avohakkuista vähentää niin, että muilla tavoin tuotetaan tavoitteeksi asetettu tulos? Vastaus on tietysti kyllä, mutta samalla tulee varautua muihin ehkä ei niin toivottuihin vaikutuksiin.

Yhden päätehakkuehdaarin puutavarakertymän korvaaminen edellyttää vähintään 3 ha:n muita hakkuista. Kun huomioidaan päätehakkuihin ja esim. jatkuvan kasvatuksen hakkuun

kantohinnat sekä jälkimmäisen n. 30% korkeammat korjuukustannukset, voidaan arvioida yhden päätehakkuuhehtaarin korvaamiseen tarvittavan talouden kannalta n. 5-6 ha muita hakkuita. Kokkolan kaupungin tapauksessa avohakkuiden määrän esim. puolittaminen tarkoittaisi käytännössä vuosittain hakattavan pinta-alan kasvattamista n. 25-30 ha (+ 23%). Tällä lisämäärällä esim. jatkuva kasvatusta hakkuut toistuisivat lisäksi keskim. n. 15 vuoden välein uudelleen ja uudelleen. Voidaan kysyä, millaisia vaikutuksia tällä olisi esim. virkistyskäytölle ja monimuotoisuudelle? Jatkuva kasvatusta ei lisäksi useinkaan sovi kohteille, missä metsän uudistaminen tehdään avohakkuin. Avohakkuu valikoituu menetelmäksi mm. sen vuoksi, etteivät luontaisen uudistumisen edellytykset, ts. uuden kasvatuskelpoisen taimisaineksen syntyminen, ole riittävän hyviä tai varmoja.

Monimuotoisuuden kannalta kaikilla hakkuilla on enemmän tai vähemmän negatiivisia vaikutuksia. Kuitenkin oleellista ei olekaan se, mitä metsästä poistuu vaan se, mistä sinne jää. Menetelmästä riippumatta. Tapio Oy:n selvitysten mukaan kohteesta riippuen 30-40 vanhaa puuta / uudistamisala riittää ylläpitämään vanhojen puiden lajiston (ei vanhan metsän lajisto) elinvoiman. Riittävät hakkuukatkot ja säästöpuut (n. 10% määrästä) ylläpitävät laajempaa lajistoa. 2-4 vuotta vanhat avohakkuualat ovat hyönteispölytteisten lajien suhteen rikkaimpia elinympäristöjä ja osaltaan turvaavat esim. maatalousympäristöstä vähenevien pölyttäjäyhdykskuntien säilymistä.

Kokkolan kaupunki on valtuuston hyväksymässä metsäohjelmassa sitoutunut käyttämään monipuolisia, kohteille kokonaiskestävyyden kannalta sopivia menetelmiä. Uudistamisen enimmäismäärää on rajoitettu alle 1% metsämaa-alasta/vuosi. 10 ha on n. 0,3%. Kaupunki on aloittanut prosessin FSC-metsäsertifikaatin saamiseksi suurimmalle osalle metsämaa-alansa. FSC-metsäsertifikaatti tarkastelee metsän monimuotoisuuden turvaamista entistä tarkemmin ja mm. metsän uudistamisen yhteydessä.

Kaupungin metsäpalvelut katsovat, että nykyinen metsän uudistamisen taso ja menetelmät ovat metsäohjelman mukaisella tasolla ja kokonaiskestävyyden kannalta perusteltuja. Erityisesti, koska paikallisissa olosuhteissamme on merkittävä määrä kasvupaikkoja ja puustoja, joiden uudistaminen ja kasvattaminen mm. metsälain vaatimusten, tuhonkestävyyden ja tehokkaan hiilensidonnan kannalta ei oikeastaan ilman kaikkia käytettävissä olevia menetelmiä ole mahdollista. Lisäksi päätehakkuiden, ml. perustellut avohakkuut, vähentäminen johtaisi taloudelle asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi nykyistä laajempiin ja useammin toistuviin hakkuihin myös virkistyskäytön alueilla. Viime vuosien hyvä metsän myynnin talouskertymä ei ole niinkään hakkuiden määrästä tai menetelmistä johtuvaa vaan maailman markkinatilanteista ja puun korkeasta kantohinnasta johtuva tilapäinen asia, jossa käänne on jo tosiasia. Nähtäväksi jää, mihin tasoon jatkossa hinnat asettuvat. Tiedossa oleva asia kuitenkin on, että jatkossa kaupungin puun myynnin kestävä määrä tuo pienemmän tulon kuin viimeksi kuluneina 2-3 vuotena.

Oman toiminnan tuottavuuteen ei ole juurikaan otettu kantaa. Millä tavoin tuottavuutta seurataan kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla?

Kaupunkirakennelautakunta

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla vastuualueilla oman toiminnan tuottavuutta seurataan useilla eri tavoilla, koska tuottavuuden käsite vaihtelee riippuen siitä, mitä toimintaa tarkastellaan. Yleisesti tuottavuus tarkoittaa sitä, kuinka hyvin resursseja (esimerkiksi aikaa, rahaa ja työvoimaa, koneita, laitteita) käytetään tuottamaan palveluja kuntalaisille, kuten infrastruktuuria ja muita kunnallisia palveluja.

Vuosittain toiminnan seurantaan liittyvät oleelliset tuottavuuden mittarit määritellään talousarvion yhteydessä Targetor-järjestelmään. Näitä myös seurataan vuoden aikana osavuositarkastuksittain ja tuolloin ne myös raportoidaan lautakunnalle. Tämän lisäksi seurataan toimintaa kuvaavia euromääriä tai toimintoihin sidottuja tunnuslukuja, joista oleelliset on sisällytetty Targetoriin. Näiden lisäksi kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastuualueet ovat mukana useissa eri vuosittain toistettavissa olevissa valtakunnallisissa erilliselimityksissä mm. KTI, arvonnääritys, KUTU jne.

Lisäksi toteutetaan palvelun vaikuttavuuden arviointiin erilaisia osallisuushankkeita / -toimia, joista myöskin raportoidaan lautakunnalle erikseen. Kuntalaispalautteet, asiakastytytyväisyyskyselyt ja erilaiset arviot ovat myös esimerkkejä mittareista, jotka kuvaavat vaikuttavuuden lisäksi palvelun laatua. Vuosittain lautakunta käsittelee mm. asiakaspalauteraporttien yhteenvedon.

Työvoimavaltaisella alalla, joita kaupunkiympäristön toimialat enimmässä määrin edustavat, kustannuksista valtaosa muodostuu henkilöstökuluista, tuottavuutta seurataan yleensä €/v/yksikkö. Henkilöstömitoitukset ovat työväline, jolla henkilöstöresurssia suunnitellaan, tarkennetaan ja seurataan. Palvelutaso, joka sovitaan Kokkolan kaupungin asiakasryhmien esittämän palvelutarpeen ja strategisten linjausten pohjalta heijastuu suoraan kustannuksiin ja tuottavuutta kuvaaviin tunnuslukuihin.

Palvelujen saavutettavuutta mitataan ja seurataan käyttöasteilla, käyttöaikojen pituuksilla jne. Vastuualueen suorituskykyä taas seurataan euromääräisillä tunnusluvuilla ja erityisselvityksissä saaduilla vertailutiedoilla esim. muihin kuntiin.

Taloudellista tehokkuutta voidaan tarkastella tunnusluvuilla, joilla seurataan esim. kustannuksia per asukas, kustannuksia per neliö tai palvelu, eli miten paljon palvelun tuottaminen maksaa ja onko se noussut vai laskenut ja mikä on taso vertailtaessa muihin kuntiin. Palvelun tuotannon määrällisillä mittareilla mitataan esim. tuottavuutta per yksikkö tai palveluiden määrä suhteessa käytettyihin resursseihin. Sähköisten palveluiden käyttöasteita seurataan, jolloin voidaan parantaa tiedonkulkua ja nopeuttaa prosesseja.

Erityisesti suurissa hankkeissa hyödynnetään kustannus-hyötyanalyysijä ja elinkaarilaskentaa, joissa arvioidaan, kuinka paljon resurssia (raha, aika, työvoima) hanke käyttää koko elinkaarensa aikana ja vertaillaan mahdollisia eri toteuttamismuotoja. Liikuntapalvelujen tuottavuus voidaan arvioida esim. vertaamalla investointeja liikunta paikkoihin ja niiden tuottamaa terveys-hyötyä väestölle.

Kunta-alalla henkilöstön hyvinvointi ja tuottavuus ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö tuottaa parempia tuloksia, ja toisaalta henkilöstön kuormittuminen voi heikentää tuottavuutta. Tässä käytettäviä mittareita ovat mm. sairauspoissaolot ja työhyvinvointikyselyt.

Rakennus- ja ympäristövalvonta

Viranomaistoiminnan tuloksellisuuden mittaaminen on varsin haastavaa. Lupamääriä ja valvontakäyntejä sekä asiakasyhteydenottoja/ neuvontatapahtumia seurataan osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä Targetoriin kirjattavilla suoritetaulukoilla yksikkökohtaisesti. Myös eri lupatyyppejen käsittelyajat ovat yksi seurantamittari. Valtaosa luvista käsitellään nykyään sähköisessä lupajärjestelmässä, mikä on sujuvoittanut lupaprosesseja. Rakentamislupien ja ympäristölupien määrä vuosittain on suhdannevaihteluiden armoilla. Vuoden 2025 alusta alkaen pienet rakennushankkeet eivät enää edellytä rakentamislupaa, mutta lisäävät ohjauksen ja jälkivalvonnan tarvetta. Yleisten alueiden lupamäärät ovat kasvaneet viime vuosina, kun luvat on sähköistetty, tiedottamista lupaa vaativista toimenpiteistä on lisätty ja mm. valokuituoperaattoreita tiedotettu tehostetusti sekä yhteistyötä lupien ennakkokäsittelyssä ja valvonassa kaupungin muiden vastuualueiden kanssa lisätty. Yksikköpalavereissa käydään säännöllisesti läpi talouden ja tavoitteiden toteumaa.

Kaupunkitoimitilojen keskeisenä tavoitteena ja toimenpiteenä on esitetty kotimaisten raaka-aineiden ja lähiruoan edistäminen. Tässä tarkastuslautakunta katsoo lautakunnan epäonnistuneen. Liha-, maito- ja leipätuotehankintoihin saatiin vain yhdet tarjoukset. Tarjouspyyntöä ei ositettu lähialueen yritysten mukaantulon mahdollistamiseksi eikä kotimaisuutta saatu tarjouspyyntöön riittävällä tavalla mukaan. Tuotannon etäisyyttä kulutuspaikkaan ei otettu millään tavalla huomioon.

Viimeisimmässä elintarvikkeiden kilpailutuksessa 2024 yhdeksi kriteereiksi on nostettu kotimaisuus hankintalain sallimissa rajoissa. Tämänhetkisessä sopimustuotevalikoimassa juurekset ja vihannekset ovat lähellä tuotettua ja liha on lähes 100 % kotimaista.

Elintarvikekilpailutuksissa ja hankintasopimuksissa on käytetty kilpailutusten vertailussa strategisten tavoitteiden pohjalta laadittua pisteytysjärjestelmää. Kilpailutuksissa on varmistettu mahdollisuus lähituottajien tarjoamien tuotteiden ostoon.

Syksyn 2024 aikana tehty elintarvikekilpailutus tuotti vihannesten osalta sopimuksen Kotirannan vihannes Oy:n kanssa, jonka tuotteet ovat pääasiassa lähialueen tuottajilta.

Erilaisia ruokakampanjapäiviä on ollut vuoden aikana 14 kpl, joissa kaikki ateriat on koottu lähituottajien raaka-aineita hyödyntäen. Lisäksi paikalliset/alueelliset toimittajat Pesolan leipomon

(leipomotuotteiden sopimustoimittaja), Jukkola Foodin ja Maivakan tuotteet ovat säännöllisesti ruokalistalla olevien ruokien raaka-aineissa.

Erillinen lähiruokateemapäivä on ollut Kokkola päivä 7.9., jonka menyy oli nuorten koululaisten suunnittelema ja raaka-aineet lähituottajilta. Ruokalistasuunnittelussa on siirrytty kotimaisen kauran käyttöön riisin sijaan, kasvisten määrää (alueellinen toimittaja) on lisätty, teemaruokapäivinä suositetaan paikallisten elintarviketoimittajien liha-, kala- ja maitotuotteita.

Lähiruokaostojen määrä koko sopimuskauden 2022-2024 aikana oli 176 031€. Kasvua on siten huomattavasti lähiruokaostojen määrässä verrattuna edeltävään sopimuskauteen 2019- 2021, jolloin ostot olivat 76 500 €/sopimuskausi.

Kotirannan vihannes Oy:n hankinnat vuoden 2024 aikana olivat 552 502,10€. Elintarvikkeiden kokonaishankinnat vuonna 2024 olivat n. 3 milj.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että hulevesilaskutuksen päätöksiä kaupunkirakennelautakunta ei oikaissut edes pyynnöstä. Mikäli hallintojärjestely on johtanut tilanteeseen, jossa hulevesilaskutus on suoritettu väärin, tulisi se oikaista kaikkien virheellisesti laskutettujen kunnan asukkaiden osalta.

Yksittäisen kuntalaisen hulevesilaskusta tekemä oikaisuvaatimus on edennyt Vaasan hallinto-oikeuteen saakka, jossa sen käsittely on kesken.

Kaupunkirakennelautakunta antoi asiassa lausunnon 17.04.2024, §78. Lausunnosta käy ilmi asian pääasiallinen sisältö ja se, että kyse on yksittäisestä laskusta, ei tarkastuslautakunnan esittämän mukaisesti väärin suoritetusta laskutuksesta.

Valituksen pääasiallinen sisältö:

Valittaja vaatii, että hallinto-oikeus kumoaa kaupunkirakennelautakunnan päätöksen sillä perusteella, että kaupunkirakennelautakunnalla ei ole ollut toimivaltaa käsitellä vaatimustamme hulevesimaksujen palautuksesta.

Lisäksi valittaja vaatii mm, että hallinto-oikeus palauttamatta asiaa Kokkolan kaupungille, toimittamamme vaatimuksen mukaan, velvoittaa Kokkolan kaupungin palauttamaan meille kaikki ne hulevesimaksut, jotka olemme vuosina 2019-2023 perusteetta maksaneet kiinteistöstämme 272-405-6-53, sekä 8 prosentin koron maksuille maksupäivästä palautuspäivään, sekä kumoaa ne laskut, joilla maksut on laskutettu.

Lausunto

Vaasan hallinto-oikeuden päätös koskee kyseistä, 10.01.2019 päivättyä hulevesilaskua numerolla 10500009454. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei koske muita hulevesilaskuja, eikä siinä oteta kantaa muihin hulevesilaskuihin.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 12.10.2023 (Dnro 559/03.04.04.16/2022) perusteluissa sanotaan lisäksi, että valituksenalaisilla päätöksillä ei ole ratkaistu tulevaisuuden hulevesimaksuihin liittyviä kysymyksiä. Tämän johdosta tässä tapauksessa on kaupunkirakennelautakunnassa käsitelty vain hulevesilaskua numerolla 10500009454kyseisellä kiinteistöllä 405-6-53.

Käsittelykieli Kokkolan kaupungin toimielimissä kaupunginvaltuustoa lukuun ottamatta on suomi. Ote pöytäkirjasta on täten lähetetty suomenkielisenä. Asianosaiset eivät ole pyytäneet ruotsinkielistä käännöstä ja tuovat asian julki ensimmäisen kerran tässä valituksessa, joka on osoitettu hallinto-oikeudelle.

Lausunnon tueksi kaupunkirakennelautakunta toteaa asiasta seuraavaa:

Oleellista valittajan kaikissa asiaa koskevissa valituksissa on se, että valittajan mukaan 'kaupunki on perinyt hulevesimaksuja vailla laillisia päätöksiä, jonka mukaan kaupungilla olisi ollut oikeus niitä periä'.

Tämän lisäksi valittajat toteavat, että Vaasan hallinto-oikeus on päätöksensä perusteluissa kirjannut (12.10.2023, 559/03.04.04.16/2022), että toimivaltainen lautakunta käsittelemään hulevesimaksusta tehtyjä valituksia 'olisi pikemminkin rakennus- ja ympäristölautakunta'.

Vastoin valittajan näkemystä ja Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen perusteluista Kokkolan kaupunki katsoo, että toimivalta hulevesimaksujen osalta on ja on aina ollut kaupunkirakennelautakunnalla. Kokkolan kaupunki katsoo, että kaikki asiaa koskevat päätökset on tehty asianmukaisessa järjestyksessä ja toimivaltaisessa päätöselimessä. Päätöksistä ei ole valitettu ja ne ovat lainvoimaisia.

Kaupunginvaltuusto

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 12.10.2023 (Dnro 559/03.04.04.04.16/2022) mukaan 'maankäyttö- ja rakennuslain 103 §:n 1 momentin mukaan kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Pykälän 2 momentin mukaan hulevesimaksun perusteita ovat kunnan hulevesien hallinnan ratkaisut ja kiinteistön sijainti kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sekä järjestelmän suunnittelun kustannukset alueella, jolla kiinteistö sijaitsee. Hallituksen esityksen 218/2013 mukaan myös kunnan vaikutusalueella sijaitsevat kiinteistöt määriteltäisiin taksassa.' Vaasan hallinto-oikeus toteaa antamansa päätöksen perusteluissa, että kysymyksessä olevassa tapauksessa ei ole ollut olemassa valtuuston päätöstä hulevesimaksun perusteista.

Tältä osin kaupunkirakennelautakunta toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 103 §:n Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu kuuluu seuraavasti: Kunta voi periä kunnan hulevesijärjestelmästä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta. Kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa 103 §:n osalta sanotaan, että kunta hyväksyisi 1 momentin mukaan maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan. Maksu on julkisoikeudellinen. Maksuja voidaan periä vaikutusalueella, riippumatta kiinteistön liittymisestä järjestelmään.

Kuntalain 14 §:n momentin 8 mukaan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista päättää aina valtuusto. Lain 91 §:n 1 momentin mukaan tätä nimenomaista yleisistä perusteista päättämisen toimivaltaa ei saa siirtää kunnan muille toimielimille. Hallituksen esityksessä kuntalain yksityiskohtaisissa perusteluissa pykälän 14 momentin 8 kohdasta sanotaan seuraavaa: 'Momentin 8 kohdan valtuusto päättäisi voimassa olevan lain mukaisesti palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Säännöksen sanamuoto antaisi valtuustolle nykyiseen tapaan mahdollisuuden siirtää toimivaltaansa maksujen yksityiskohtaisemmassa hinnoittelussa ja määräämisessä alaisilleen viranomaisille. Maksujen yleisistä perusteista valtuusto voi päättää esimerkiksi talousarvion yhteydessä. Valtuuston on myös syytä ottaa kantaa siihen, mitkä palvelut ovat kokonaan maksuttomia.'

Hallituksen esityksessä kuntalain 91 §:n Toimivallan siirtäminen yksityiskohtaisesta perustelusta sanotaan: Pykälä on toimivallan siirtämistä koskeva perussäännös. Lain 14 §:n 1 momentissa säädetään siitä, että valtuusto käyttää kunnan päätösvaltaa. Kunnan päätösvalta on yläkäsite, jolla tarkoitetaan kunnan hoidettavaksi lain mukaan tai muuten kuuluvia asioita, joissa kunta voi tehdä tai jossa sen edellytetään tekevän päätöksiä. Tämä päätösvalta kuuluu ensisijaisesti valtuustolle. Valtuusto voisi kuitenkin hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa

kunnan muille toimielimille, joilla tarkoitetaan 30 §:ssä määriteltyjä toimielimiä sekä luottamushenkilölle että viranhaltijalle. Toimivallan siirtäminen tapahtuisi hallintosäännöllä. Myöhemmin ilmenevällä tavalla toimivalta maksuista määräämisestä on lain mukaisesti Kokkolassa delegoitu kaupunginhallitukselle.

Kokkolan kaupunginvaltuusto on päättänyt kuntalain 14 §:n 8 momentin mukaisesti hulevesiviemäröintipalveluista ja yleisistä perusteista päätöksellään 3.4.2017 § 24. Päätös on lainvoimainen. Päätöksessä linjattiin, että kokonaisvastuu hulevesien viemäroinnistä siirtyy 1.1.2018 alkaen Kokkolan Vesi - liikelaitokselta Kokkolan kaupungin tekniselle palvelukeskukselle (nykyisin Kaupunkiympäristö -toimiala), ja että omaisuuden siirto toteutetaan kaupunkirakennelautakunnalle, joka vastaa voimassa olevan hallinto- ja toimintasäännön mukaisesti Kokkolan kaupungin vastuulla olevista muistakin yhdyskuntateknisistä palveluista.

Valtuuston päätöksellä varattiin talousarvioon kaupunkirakennelautakunnalle hulevesien järjestämiseen tulot ja menot. Tuolloin päätöksessä todettiin, että hulevesien talouden saaminen kestävälle pohjalle edellyttää se kunnan hulevesimaksun hyväksymistä. Alkuvaiheessa syntyy kustannuksia järjestelmien ja käytäntöjen luomisesta ja näiden kustannusten kattamiseen on varauduttava. Osa hulevesijärjestelmän kustannuksista katettiin aikaisemmin jätevesimaksulla, mikä ei ole uuden lainsäädännön mukaan enää mahdollista. Jätevesimaksua pienennettiin

samalla osuudella eli jätemaksulasku kuntalaisille pieneni. Tämän johdosta todettiin, että huleveden kustannukset tulee jatkossa kattaa joko verovaroin tai erillisellä hulevesimaksulla (julkisoikeudellinen maksu). Päätöksessä todettiin, että kustannusten kattamisperiaatteesta tehdään erillinen laskelma ja päätös. Tämä päätös on tehty aikaisemmin esitetyn lainsäädännön perusteella Kokkolan kaupunginhallituksessa 09.10.2017, § 519.

Hulevesiviemäröinti erotettiin 2014 syyskuun alusta lähtien vesihuollon käsitteestä. Mikäli hulevesiasiaa koskevat päätökset eivät olisi saaneet lainvoimaa tai niiden katsottaisiin olevan lainvastaisia, ei voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti olisi enää mahdollista periä edes osaa hulevesijärjestelmän kustannuksista jätevesimaksulla.

Käytännössä tuolloin kunta kustantaisi hulevesistä aiheutuneet kustannukset kokonaisuudessaan, mikä luonnollisestikaan ei ole lain tarkoitus.

Valittaja ei ole aikaisemmin maksanut hulevesijärjestelmien kustannuksista mitään jätevesimaksun yhteydessä, koska kiinteistö ei ole kuulunut vesihuoltolaitoksen jäteveden toiminta-alueeseen. Nyt valituksenalainen hulevesimaksu 25 euroa oli silloin kyseiselle kiinteistölle uusi maksu. Vesihuoltolaitoksen jäteveden toiminta-alueeseen kuuluvat kiinteistöt ovat aikaisemmin yksin kattaneet hulevesijärjestelmästä aiheutuneet kustannukset, vaikka hyöty on kohdistunut koko vaikutusalueeseen.

Päättyessään hulevesimaksun yleisistä perusteista ja palveluista Kokkolan kaupunginvaltuusto päätti tuolloin myös, että toimielimeksi, joka valvoo hulevesien hallintaa (valvontaviranomainen) ja hyväksyy hulevesiä koskevat suunnitelmat, päätetään rakennus- ja ympäristölautakunta, jo kaupungissa käytössä olevan linjauksen perusteella. Rakennus- ja ympäristölautakunta hoitaa Kokkolan kaupungissa valvontaviranomaisen tehtäviä. Kuntana ja yhdyskuntateknisten palveluiden hallinnoijana ja lain mukaisena järjestäjänä ja järjestelmästä vastaavana tahona toimii kaupunkirakennelautakunta (kunta). Kunta, tässä tapauksessa kaupunkirakennelautakunta laskee hulevesimaksun ja valvoo myös maksujen toteutumista sekä tekee niistä tarvittavat päätökset. Näin asioiden toimivallasta on aina päätetty Kokkolan kaupungissa hallinto- ja toimintäsäännön mukaisesti.

Kaupunginhallitus

Vaasan hallinto-oikeuden mukaan Kokkolan kaupunginhallitus on 9.10.2017 § 519 päättänyt muun muassa hulevesimaksun käyttöönotosta, maksun suuruudesta päätöksessä tarkoitetun kiinteistöluokituksen mukaisella tavalla sekä perusteista, joiden mukaan päätöksessä tarkoitetut kiinteistöt voivat anoa alennusta hulevesimaksusta. Kaupungin hulevesijärjestelmän vaikutusalueella ei ole päätöksessä määritelty.

Kuten aikaisemmin on todettu, valtuusto voi kuntalain 91 §:n mukaisesti hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Kokkolan kaupungin hallintosäännössä (sekä nykyisin voimassa olevassa että aikaisemmassa) maksuista päättäminen on siirretty kaupunginhallituksen päätettäväksi. Pykälässä 26 'Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivaltakohta' kohta 9. julkis- ja oikeudellisten maksujen määräämistä, jollei tehtävää ole annettu lauta- tai johtokunnalle eikä lainsäädännöstä muuta johdu.

Kokkolan kaupunginhallituksen päätöksessä on päätetty hulevesimaksun käyttöönotosta liittyen kustannusten kattamiseen, maksun suuruudesta kiinteistöluokituksen mukaisesti ja maksun alennuksista sekä esitetty sanallisesti hulevesijärjestelmän vaikutusalue erillisessä kappaleessa. Päätöksestä ei ole valitettu ja päätös on täten lainvoimainen.

Asiassa on erotettava vesihuoltolain mukainen toiminta-alueen hyväksyminen (VHL 8§) ja hulevesijärjestelmän vaikutusalue. Vesihuoltolain mukaisen toiminta-alueen määrittely eroaa hulevesijärjestelmän vaikutusalueen määrittelyssä mm. siinä, että toiminta-alueen määrittelyssä huomioidaan kunnan päätöksenteon kautta esim. halutut laajenemisalueet. Tätä ei hulevesijärjestelmän vaikutusalueen määrittelyssä ole mahdollista tehdä, koska se perustuu mm. paikallisiin maasto-olosuhteisiin, kuten valuma-alueisiin tai alueen muihin kuivautusteknisiin ratkaisuihin. Voimassa olevassa lainsäädännössä on määrätty, että vesihuollon toiminta-alue tulee esittää kartalla, tällaista ei ole erikseen määrätty hulevesijärjestelmän vaikutusalueen osalta, eikä tämä asian luonteen mukaan olisi edes tarkoituksenmukaista, ottaen huomioon yllä esitetyt mahdolliset olosuhteiden muutokset ja niiden vaikutukset.

Päätöksissä, kuten lainsäädännössäkin, kaupungin hulevesijärjestelmällä tarkoitetaan kaikkia niitä rakenteita ja ratkaisuja, joilla hulevesiä johdetaan ja käsitellään (esim. ojat, hulevesialtaat ja hulevesiviemärit). Hulevesijärjestelmän vaikutusalue on se alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kaupungin hulevesijärjestelmä palvelee. Vaikutusalueeseen kuulumisen ei edellytä konkreettista liittymistä järjestelmään. Vaikutusalue kattaa Kanta-Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan asemakaava-alueet, sekä ne kaava-alueiden reunavyöhykkeet, jotka hyötyvät kaupungin hulevesijärjestelmästä. Kiinteistöjä alueella on noin 9000 kpl.

Valittajan kiinteistö Tyllintiellä sijaitsee Kokkolan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen keskellä, asemakaava-alueiden välissä, Vikströmsbäckenin valuma-alueella (84.045), tarkennettu valuma-alue kartta 6.9.7. Valuma-alueen vesistä pääosa päättyy putkitetun ojan kautta kaupunginsalmi Suntiin, joka on kaupungin suurin hulevesikanava. Kunta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n 1 momentin perusteella hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain 103 b §:n 3 kohtaa koskevien perustelujen mukaan maksun perimisen edellytyksenä ei lain esitöiden perusteella ole kiinteistön liittäminen järjestelmään, vaan kunnan hulevesijärjestelmä voi palvella alueen kiinteistöjä myös estämällä hulevesien valumisen kiinteistöille taikka siten, että sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä. (vrt. esim. KHO:2021:131 15.09.2021/H3143)

Lainmuutokseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 218/2013 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan 103 b §:n 3 momentin kohdalla seuraavaa: ”Pykälän 3 kohdan mukaan kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalue olisi alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kunnan hulevesijärjestelmä palvelisi. Hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä esimerkiksi mahdollistamalla kiinteistön hulevesien johtamisen kunnan hulevesijärjestelmään tai estämällä hulevesien valumisen kiinteistöille. Kunnan hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä myös siten, että sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä.”

Mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on 103 i §:n kohdalla todettu muun ohella seuraavaa: ”Pykälässä säädettäisiin kunnan tehtävistä hulevesien hallinnan järjestämisessä. Kunnan tehtävänä olisi hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella. Kunta voisi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla.” Tämän perusteella kiistatonta on, etteikö valittajan kiinteistö kuuluisi hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen.

Hulevesijärjestelmän vaikutusaluetta on kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen tarkennettu jo yhden kerran ja tällä hetkellä Kokkolan kaupungin hulevesimääräysten tarkistamisen yhteydessä myös vaikutusalueen tarkastelu on tullut ajankohtaiseksi. Hulevesimääräykset ovat olleet nähtävillä ja valittaja on antanut asiasta mielipiteensä / muistutuksensa, joten asia on valittajan tiedossa. Edellisellä kerralla valittaja ei hulevesimääräyksiin antanut mielipidettä / muistutusta. Huomioitavaa asian suhteen on, että nykyisen oikeuskäytännön mukaisesti vuotuisen hulevesimaksun määrittäminen ei edellytä, että kaupunki esittää yksityiskohtaista selvitystä siitä, millä tavoin kaupungin hulevesijärjestelmä palvelee nimenomaan yksittäistä kiinteistöä. Tässä tapauksessa esim. valittajan kiinteistöä.

Kaupunkiympäristö -toimialan toimintasääntö

Kuten aikaisemmin on todettu, Kokkolan kaupunginvaltuusto on päättänyt kuntalain 14§:n 8 momentin mukaisesti hulevesiviemäröintipalveluista ja yleisistä perusteista päätöksellään 03.04.2017, § 24. Päätöksessä linjattiin, että kokonaisvastuu hulevesien viemäröinnistä siirtyy 1.1.2018 alkaen Kokkolan Vesi - liikelaitokselta Kokkolan kaupungin tekniselle palvelukeskukselle (nykyisin Kaupunkiympäristö) ja että siirto toteutetaan kaupunkirakennelautakunnalle, joka vastaa ja on aina vastannut hallinto- ja toimintasäännön mukaisesti Kokkolan kaupungin vastuulla olevista muistakin yhdyskuntateknisistä palveluista.

Sekä Kokkolan kaupungin hallintosäännössä että kaupunkiympäristön (ent. tekninen virasto, ent. tekninen palvelukeskus) toimintasäännössä on kirjattu (sekä aikaisemmissa että voimassa olevissa), että kaupunkirakennelautakunta ’huolehtii kaupungin vastuulla olevista yhdyskuntateknisistä palveluista’, täten luonnollisesti myös päätöksen mukaisesti kaupungin hulevesijärjestelmästä osana yhdyskuntateknisiä palveluita. Mitään yksittäistä yhdyskuntateknistä palvelua ei ole koskaan Kokkolan kaupungin hallinto- tai toimintasäännössä erikseen eritelty. Tämä lisäys ei siis ollut käytännössä merkittävä muutos lautakunnan vastuissa, vaan lisäsi ainoastaan yhden yhdyskuntateknisen palvelun muodon kaupunkirakennelautakunnan tehtäväkenttään.

Kaupunkiympäristön toimintasäännössä (sekä voimassa olevassa että aikaisemmassa) on määritelty kaupunkirakentamisen vastuualueella infrarakentamisen ja kunnossapidon palveluyksikön vastuut, joihin kuuluvat kaikki kaupungin yhdyskuntatekniset palvelut ja rakenteet.

Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen perusteluiden mukaan päätöksen tekeminen hulevesimaksusta tehdyn muistutuksen johdosta 'olisi pikemminkin kuulunut rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtäviin'. Vastoin Vaasan hallinto-oikeuden näkemystä hulevesimaksuasioista vastaaminen tai päättäminen (kunta tai laskutuksesta vastaava viranomainen) ei ole koskaan kuulunut rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtäviin. Rakennus- ja ympäristölautakunnalle kuuluvat ainoastaan valvontaviranomaisen tehtävät, mistä tässä asiakokonaisuudessa ei ole kysymys.

Valtuusto on Kokkolan kaupungissa tehdyn päätöksen perusteella päättänyt, että toimitelin, joka valvoo hulevesien hallintaa (valvontaviranomainen) on rakennus- ja ympäristölautakunta, joka ei siis toimi maankäyttö- ja rakennuslain 103 o §:ssä mainittuna laskutuksesta vastaavana viranomaisena tai omaa kokonaisvastuuta hulevesien viemäröinnistä (omaisuuden hallinta ja toiminnan järjestäminen). Samaisella valtuuston päätöksellä hulevesijärjestelmästä aiheutuvat tulot ja menot varattiin kaupunkirakennelautakunnalle. Tässä valtuuston päätöksessä tulot koostuvat hulevesilaskutuksesta saatavista tuloista. Tämä selviää mm. valtuuston päätöksen oheismateriaalina olleesta asiasta koskevasta erilliselityksestä. Samaisessa yhteydessä myös laskutusvastuu Kokkolan Vedeltä siirtyi kaupunkirakennelautakunnalle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 103 o §:n mukaan kunnan on toimitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle 103 n §:ssä tarkoitetun maksun maksamista varten lasku, josta ilmenevät maksun peruste, ohjeet muistutuksen tekemistä varten sekä kunnan laskutuksesta vastaavan viranomaisen ja lisäksi laskuttajan yhteystiedot. Valvontaviranomainen eli rakennus- ja ympäristölautakunta ei ole kunnan laskutuksesta huolehtiva viranomainen. Valittaja on saanut lain mukaisen laskun, jossa edellä mainitut tiedot on esitetty. Kunnan laskutuksesta vastaava viranomainen on laskussa kaupunkirakennelautakunta. Valittaja on osannut esittää muistutuksen laskun perusteella oikealle lautakunnalle. Rakennus- ja ympäristölautakunnan toimivaltaan ei ole koskaan kuulunut hulevesilaskutuksesta vastaaminen tai laskutuksen valvonta, kuten ei muidenkaan yhdyskuntateknisten palveluiden laskutuksen valvonta.

Edellä esitetyin perustein, toisin kuin Vaasan hallinto-oikeus päätöksessään toteaa, ettei 'Kokkolan kaupungin hallintosäännöstä, kuten ei myöskään Kaupunkiympäristön toimintasäännöstä ilmene, että infrapäällikön tai kaupunkirakennelautakunnan tehtäviin olisi kuulunut ratkaista hulevesimaksuja koskevia huomautuksia', vastuu yhdyskuntateknisistä järjestelmistä ja täten myös palveluihin kuuluvista laskutuksista on aina kuulunut kaupunkirakennelautakunnalle kaupunkirakentamisen vastuualueen infrarakentamisen ja kunnossapidon palveluyksikölle.

Todetaan vielä, että vakiintuneen käytännön mukaan päätöksen perusteluosio ei saa itsenäistä oikeusvoimaa, eikä sillä yksistään voida perustella tiettyä yksittäistä vaatimusta.

Näin ollen ja edellä olevan perusteella kaupunkirakennelautakunta katsoo, että valitus on perusteeton ja näin ollen se tulee perusteettomana hylätä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että bussipysäkkejä ei ole vielä kukaan nimetty. Julkisen liikenteen sujuvoittaminen on tärkeää ja osaltaan edistyneen uuden kilpailutuksen myötä. Pitäisikö julkisen liikenteen kehittäminen ottaa mukaan osana jo tehtyjä ilmastoystävällisiä toimia?

Uusi kaupunkiliikenne on kilpailutettu ja liikennöinti on alkanut kesällä 2025. Ajettaviin linjoihin ja tätä myötä käytössä oleviin pysäkkeihin on tullut muutoksia aikaisempaan kaupunkiliikenteeseen verrattuna. Suunnitelmana on ollut linja-autopysäkkien nimeäminen uusien linjojen vahvistuttua ja sujuvuuden varmistuttua liikennöinnin käynnistyessä. Tämä mahdollistaa käytössä olevien resurssien tehokkaamman käytön. Pysäkkitarkastelu on parasta aikaa käynnissä kaupunkisuunnittelussa ja pysäkkien nimeämisen valmistelut akuutissa työvaiheessa. Samoin vanhojen, nyt uuden kaupunkiliikenteen myötä, käyttämättä jäävien pysäkkien poistotarvetarkastelu on tehty.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kaupunkirakennelautakunnan huomiota julkisuusmyönteisyyteen. Varsinkin hankintojen kohdalla tulee perustelut olla selkeästi näkyvissä.

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla toiminnoilla on kaupungin hankintaohjeen lisäksi kaupunkiympäristön toimintoja koskeva sisäinen ohje, jossa on määritelty, mitä hankintapäätöksen tulee sisältää.

Hankinnat valmistellaan huolella ja valintakriteeristöön kiinnitetään erityistä huomiota hanketta suunniteltaessa ja jo ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Hankinnan valmistelussa kiinnitetään huomiota julkisuusmyönteisyyteen eli siihen, miten organisaatio näyttäytyy avoimena, vastuullisena ja luotettavana ulospäin. Julkiset hankinnat ovat usein kansalaisten, median ja päättäjien kiinnostuksen kohteena. Läpinäkyvästi valmistellut ja perustellut hankinnat vahvistavat luottamusta ja julkisesti perustellut hankinnat ehkäisevät epäilyjä suosimisesta tai väärinkäytöksistä.

Hankinnat viestivät vastuullisuutta (esim. ympäristöystävällisyyttä, eettisyyttä, yhdenvertaisuutta) ja vastuulliset valinnat tukevat organisaation positiivista imagoa ja julkisuuskuvaa. Hyvin perustellut kustannukset ja tarkat vertailutaulukot osoittavat, että varoja käytetään harkitusti. Julkisuusmyönteisyys kasvaa, kun voidaan osoittaa hankinnan hyöty veronmaksajille tai asiakkaille. Lisäksi avoin viestintä ja sidosryhmien huomiointi lisäävät hyväksyttävyyttä. Jos hankinta herättää kysymyksiä, julkinen perustelu ja selkeä tiedotus vähentävät kritiikkiä. Ennakoiva viestintä muuttaa potentiaaliset ongelmat mahdollisuuksiksi osoittaa avoimuutta.

Hankintojen perustelut eivät ole vain sisäistä hallintoa varten, vaan ne toimivat myös viestinä ulospäin siitä, että toimitaan vastuullisesti, avoimesti ja kaikkien etua ajatellen.

Kaikki päätökset on perusteltu kyseiseen hankintaan valittujen kriteereiden perusteella ja ne sisältävät kaikki tarvittavat tiedot tarjousten vertailua varten.

Kaupunkirakennelautakunnan alaisilla toiminnoilla on sisäinen hankintaohje, jossa on määritelty, mitä hankintapäätöksen tulee sisältää. Hankinnat valmistellaan huolella ja kilpailutuskriteereihin kiinnitetään erityistä huomiota jo ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Päätökset on perusteltu näiden kriteereiden perusteella ja ne sisältävät kaikki tarjouksien vertailuun tarvittavat tiedot.

Kaupunkirakennelautakunnan hankinnat 2024:

Hankinnan keskeyttäminen / Mäntykankaan koulun käsityötilat 11.12.2024

Tukku tuotteiden hankinta 11.12.2024

Tuoreen leivän ja leipomotuotteiden hankinta 20.11.2024

Lihan ja lihatuotteiden hankinta 20.11.2024

Maitotaloustuotteiden hankinta 20.11.2024

Kokkolan joukkoliikenteen kilpailuttamisen periaatteet 18.09.2024

Kaupunginvarikon puutarha, muutostyö ja laajennus, urakoitsijavalinta 08.05.2024

Taajamatraktorin hankinta ja leasingrahoituskohteiden määrärahan käyttötarkoituksen muutos 17.04.2024

Palveluliikenteen option käyttö 1.8.2024 – 31.7.2025 17.04.2024

Hankinnan keskeyttäminen / Mäntykankaan koulun käsityötilat 17.04.2024

Käytetty pyöräkuormaaja 06.03.2024

Kuormaajan hankinta, liikuntapaikat 06.03.2024

Hankinnan keskeytyspäätös, Antti Chydeniuksen kadun sillan peruskorjaus 06.03.2024

Lämmitysenergian hankinta 06.03.2024

Työ- ja turvajalkineiden hankinta 14.02.2024

Kokkolan suomalainen lukio, urakoitsijavalinta 14.02.2024

Energiapuun myynti / Hankintasopimus 24.01.2024

Puutavaran myynti / Hankintasopimus 24.01.2024

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, kuljetussopimusten optio- ja rahoitus 24.01.2024

Hankintoja koskevat VHP:set 2024:

Hankinta / Kunto- ja korjaustarveselvitys, Kälviän kirkonkylän koulu 23.12.2024

Liikenneturvallisuuskoordinaattori Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella, option käyttö 19.12.2024

Asiointiliikenne kohteessa Uusikylä – Välvä – Alaviirre – Kirkonkylä sekä

kohteessa Koskenkylä – Marinkainen – Karhi - Kirkonkylä, option käyttö 19.12.2024

Asiointiliikenne kohteessa Läätiä – Hanhisalo – Neverbacka – Haapala – Ullavan

Kirkonkylä, option käyttö 19.12.2024

Asiointiliikenne kohteessa Haapasalo – Alikylä – Ullavan Kirkonkylä, option

käyttö 19.12.2024

Asiointiliikenne kohteessa Ruotsalo – Järvikylä – Kirkonkylä, option käyttö 19.12.2024
 Puhtaus- ja ruokapalvelut / ruokapalvelun hankinta ostopalveluna 13.12.2024
 Hankinta / Lumen vastaanottopaikan puomillinen kulunseurantajärjestelmä 11.12.2024
 Hankinta / Pietarsaaren-Kokkolan seudun Bioindikaattoriselvityksen 2025 hankinta Kokkolan seudun osalta 11.12.2024
 Vaihtomattopalvelun hankinta, option käyttö 11.12.2024
 Kulutuksen päästölaskennan hankinta - Kulma -hanke 04.12.2024
 Rengas- ja huoltotyöpalvelut 2025-2027 02.12.2024
 Huoltoautojen (2 kpl) hankinta kaupunkiympäristön talotekniikkakeskukseen 28.11.2024
 Sähköauton hankinta pysäköinninvalvontaan 27.11.2024
 Puhtaus- ja ruokapalvelut / ruokapalvelun hankinta ostopalveluna 27.11.2024
 Linnusperäntien pohjatutkimus, lisätyö 21.11.2024
 Hankinta / Laajalahden pohjavesialueen alustavan perustilaselvityksen lisätyöt 15.11.2024
 Viistoilmakuvien katselupalvelu Mapspace 13.11.2024
 Katsastus- ja rekisteröintipalvelut 2025-2027 11.11.2024
 Hankinta / Laskuojan ja ympäröivän alueen kuivatuksen suunnittelu 08.11.2024
 Kiinteistöväylittäjän valinta kohteelle Torikatu 32 / Läntinen Kirkkokatu 14b 07.11.2024
 Teiden ja katujen auraukset talvikausille alue 14 ajalle 1.10.2024–31.5.2026 06.11.2024
 Laajalahden pohjavesialueen alustavan perustilaselvityksen hankinta 23.10.2024
 Hankinta / Halkokarin monitoimitalon (koulu ja päiväkotiki) keittiösuunnittelu 22.10.2024
 Hankinta / Kirkonmäen päiväkotiki, tilaelementtien LVISA -urakka 21.10.2024
 Kiviniityn päiväkodin kokonaisvastuusuunnittelu, tarjouskilpailuun osallistuvien valinta 18.10.2024
 Taidetalo Renlundin kalusteet 17.10.2024
 Ryhmäkasvit ja orvokit vuodelle 2025 17.10.2024
 Ullavan ja Rahkosen liikunta-alueiden talvihoidon kilpailutus 2024-2025 10.10.2024
 Yhdistelmäkonnerobotin hankinta 27.09.2024
 Taidetalo Renlundin kalusteet 25.09.2024
 Taidetalo Renlundin kalusteet 18.09.2024
 Hankinta / Linnusperäntien hulevesien käsittelyaltaan suunnittelu 12.09.2024
 Hankinta / 5 aidattavaa kohdetta, asennus 09.09.2024
 Hankinta / 5 aidattavaa kohdetta, materiaalit 09.09.2024
 Tuotekehityspalvelun hankinta 05.09.2024
 Metsätietojärjestelmän hankinta 05.09.2024
 Hankinta / Taimet syksy 2024 05.09.2024
 Satelliittimittauslaitteiden (3 kpl) hankinta 03.09.2024
 Hankinta / Kirkonmäen päiväkodin IV-koneet 29.08.2024
 Valintapäätös / Kiepin ja näyttelyhallin peltikaton maalaus 29.08.2024
 Taidetalo Renlundin pihan taideteos 26.08.2024
 P-alueen tukimuurin korjaaminen, Kokkola 24.07.2024
 Rytikankaan frisbeegolfradan heittokorit ja opasteet 2024 17.07.2024
 Rakennustieto Oy, RT-kortisto ja InfraRYL-verkkopalvelu 26.06.2024
 Pitkäsillankadun silta, kannen vedeneristys 24.06.2024
 Taidetalo Renlundin amfiteatterin betonielementit 18.06.2024
 Hankinta / Renlundin koulun lämmönvaihtimen uusiminen 14.06.2024
 Hankinta / Elisabethin hautausmaan laajennuksen massatasapaino- ja hulevesitarkastelu sekä happamien sulfaattimaiden selvitys 12.06.2024
 Uimarantojen pohjatutkimukset 2024 07.06.2024
 Tarjousten valintapäätös / Villan esikoulun eteiskalusteet 03.06.2024
 Ikkunoiden pesu 31.05.2024
 Ajoinamerkinnot vuosille 2024-2027 31.05.2024
 Linnusperäntien katu- ja rakennesuunnittelu välillä Kahvitie – Karsobackentie ja siihen liittyvät kadut 30.05.2024
 Alusterät kuorma-autoon 30.05.2024
 Valintapäätös / Pedagogion katon tervaus 30.05.2024
 Hankinnan keskeytyspäätös / Kirkonmäen päiväkotiki, piha-alueen muutostyö ja piha-aidan uusiminen 29.05.2024
 Kokkolan kaupungin alueen hiilitaseselvitys 24.05.2024
 Kokkolan kaupungin rakennusten arvojen päivitys v. 2023 / Hankinta 23.05.2024
 Monioperaattoriverkon ja Virve2 verkon toteuttaminen / Donnerska skolan ja Karleby svenska gymnasium, perusparannus ja laajennus 20.05.2024
 Halkokarin koulu ja päiväkotiki (monitoimitalo), tietomallisuunnittelu, viranomaisen

itseoikaisu 17.05.2024
 Vaakatasoleikkuri puistot 2024 14.05.2024
 Runko-ohjattava leikkuri 07.05.2024
 Lannoitteet jalkapallo- ja urheilukentille 2024 07.05.2024
 Traktorimönkijä 06.05.2024
 Halkokarin monitoimitalo, rakennesuunnittelu, osallistumishakemukset 06.05.2024
 Halkokarin monitoimitalo, tietomallisuunnittelu, osallistumishakemukset 06.05.2024
 Keilaratojen uusiminen, Kokkolan keilahalli 30.04.2024
 Runko-ohjattava leikkuri (Kälviä) 25.04.2024
 Vesiveijarin perussiivouksen hankinta 24.04.2024
 Halkokarin monitoimitalo, arkkitehtisuunnittelu, osallistumishakemukset 18.04.2024
 Hankinta / Kiviniityn koulun äänentoistolaitteet 16.04.2024
 Helmi - Hankkeen lammasaitaukset 2024 12.04.2024
 Helmi - Hankkeen niitot 2024 12.04.2024
 Hankinta / Kirkonmäen koulu, rakennuksen purkutyöt / Koulurakennuksen purkaminen 12.04.2024
 Isokylän monitoimitalon pyörätelineet 09.04.2024
 Taidetalo Renlundin pinna-aita 03.04.2024
 Taidetalo Renlundin kivimateriaalit 28.03.2024
 Akkukäyttöisten yhdistelmäkoneiden hankinta 28.03.2024
 Hankinta / Morsiussaaren sillan pohjatutkimukset 27.03.2024
 Hankinta / Annan ja Elisabethin hautausmaan luontoselvitys 21.03.2024
 Sadevesipumppaamon sähkö- ja ohjauskeskus 19.03.2024
 Hankinta / Kuntotutkimus, Vartiolinna, Kokkolan kaupunginteatterin korkea osa 19.03.2024
 Hankintapäätös optiokauden käyttöönotosta 2024 / Kiinteistöjen rakennustekniset korjaustyöt 2024, puitejärjestely (optiona 2024-2026 ja 2026-2027) 15.03.2024
 Toiminnantukisopimuksen tilaaminen miehittämättömälle ilma-alukselle 11.03.2024
 Taimet 2024, eri kohteet 06.03.2024
 Taimet 2024, eri kohteet (Renlund) 06.03.2024
 Kokkolan kaupungin puistojen aidat 2024 05.03.2024
 Leikkipaikkojen turva-alustat 2024 04.03.2024
 Kuorikate ja sahanpuru 2024 04.03.2024
 Valintapäätös/ Piispanmäen MTT, lähivirkistysalueen suunnittelu 04.03.2024
 Monioperaattoriverkko Virve2 kaksoiskaapeloinnilla matkapuhelinsisäverkon toteutus / Chydeniuksen koulu KVR-urakka (826/02.08.00.00/2017) 04.03.2024
 Hankinta / Puistojen ja liikuntapaikkojen opastaulut 2024 28.02.2024
 Hankinta / Tornipuiston leikkivälineet ja kalusteet 23.02.2024
 Hankinta / Keski-Pohjanmaan konservatorio, kuntotutkimus / Lisätutkimukset 23.02.2024
 Hankinta / Typen oksidien analysaattori AC32e 23.02.2024
 Hankinta / Hiukkasanalysaattorin (Fidas 200 E) hankinta ilmanlaadun mittaamiseen 23.02.2024
 Hankinta / Päiväkotien jäähdyttävät ilmalämpöpumput 23.02.2024
 Hankinta / Aasinsillanpuiston leikkivälineet ja kalusteet 22.02.2024
 Monioperaattoriverkon toteuttaminen / Chydeniuksen koulun KVR-urakka (826/02.08.00.00/2017) 13.02.2024
 Hankinta / Morsiussaaren sillan suunnittelu 06.02.2024
 Liikenne- ja viheralueiden kunnossapidon kustannusvertailu eli KUVE / Hankinta 02.02.2024
 Päätös opastaulu / Villan koulun laajennus 02.02.2024
 Suntainiitto 2024 30.01.2024
 Valintapäätös / Kokkolan pääkirjasto, sähkölämmitteisten lasien uusiminen 29.01.2024
 Kruunuportin alueen katu- ja rakennussuunnittelun sekä alikulkusillan toteuttamistarkastelun hankinta WSP Finland Oy:ltä 24.01.2024
 Hankinta / Wille 465 lisälaitteet hiekoituskauha ja hiekoitin 22.01.2024
 Rakennesuunnittelun tehtävälueetelon (RAK 18) laajentaminen, IdeaStructura Oy / Piispanmäen monitoimitalo / 691/02.08.00.02/2019 19.01.2024
 Jatkuvan konsultoinnin palvelusopimus 2024 Trimble Solutions Oy 17.01.2024
 Autodesk (AutoCAD) vuokralisenssit 2024 17.01.2024
 Sähköavusteisen tavarapyörän hankinta 16.01.2024
 Viistoilmakuvien katselupalvelu Mapspace historiakuvat 16.01.2024
 Fore-kustannushallintapalvelun osatuotteen Rola + CO2- päästölaskentalaajennuksen hankinta Rapal Oy:ltä 04.01.2024

Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvontaa tulee tehostaa.

Laajojen valokuituverkkojen rakentaminen kiihtyi vuonna 2023 ja määrä kasvoi vuonna 2024. Kaivuukohteiden määrät tulevat pysymään tulevina vuosinakin korkeina. Yhteistyötä luvituksen ja valvonnan osalta on kehitetty säännöllisesti vuodesta 2023 alkaen ja yhteistyö on ollut moitteetonta. Valvottavia kaivuukohteita on paljon ja se sitoo henkilöstön resursseja. Valokuituverkkojen rakentamisen jälkihoitotöiden valvonnan tehostaminen edellyttää henkilöstöresurssien lisäämistä kadut ja kunnossapito -yksikössä. Tällä hetkellä kohteet ovat yksinomaan tiemestarin harteilla, joka käy vastaanottotarkastuksen kuitukaivajien kanssa kunkin kohteen valmistuttua. Tästä lähtee kahden vuoden takuu aika, jonka aikana mahdolliset korjaustoimet tulee toteuttaa urakoitsijan toimesta.

Ongelmana on edelleen lupaprosessien sujuvuus, mikä näkyy myös yrityskyselyissä. Lupaprosessit ovat yksi kaupungin vetovoimatekijöistä. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy tilanteen parantamiseksi?

Kaupunkiluvituksessa käsitellään rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvia lupia ja ilmoitusasioita, yleisten alueiden lupia sekä pysäköintilupia.

Pysäköintilupien ja yleisten alueiden lupien käsittely tapahtuu sähköisten lupahakemusten kautta ja on varsin ripeää (käsittelyajat alle 10 päivää). Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan lupa-asioissa on lakien säätämät kuulemisajat ja lausuntoajat, jotka asettavat raamit käsittelylle.

Keskeisiksi tavoitteiksi on asetettu rakentamiseen liittyvien lupien viivytyksetön käsittely. 1.1.2026 alkaen Rakentamislakiin on kirjattu 3 kk takuu aika tavanomaisten lupien käsittelylle ja 6kk käsittely aika vaativille suunnitteluhankkeille ja puhtaan siirtymän hankkeille. Rakennus- ja ympäristölautakunta asetti 2024 syksyllä tavoitteeksi 1,5 kk tavanomaisten rakentamislupien käsittelylle ja 3 kk vaativille hankkeille. Kaikkien lupatyyppejen käsittelyaikoja seurataan säännöllisesti osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä Targetor-mittareilla. Rakennuslupien, toimenpidelupien, purkulupien ja uuden lain rakentamislupien käsittelyajat ovat viimeisen vuoden aikana toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Poikkeamislupien ja sekä suunnittelutarveratkaisujen käsittelyajat eivät ole toteutuneet kaikilta osin, kun vanhoja lupahakemuksia on ruuhkautunut aikaisemmilta vuosilta henkilöstövajeen vuoksi. Osa hakemuksista on perustettu lupajärjestelmään, mutta niitä ei ole pyynnöistä huolimatta täydennetty. Ne nostavat poikkeuslupien ja suunnittelutarveratkaisuiden käsittelyaikojen keskiarvoa.

Käsittelyaikatakuun myötä sähköiseen lupakäsittelyohjelmaan on toivottu ohjelmiston toimittajalta päivitys, joka selkeyttäisi käsittelyajan laskentaa asiakkaalle. Toiveena on, että Ympäristöministeriö laatii asetuksen käsittelyajan laskennan osalta ennen vuoden 2026 alkua.

Uuden rakentamislain yhtenä tavoitteena on ollut vähentää rakennusvalvonnan työtaakkaa nostamalla lupakynnystä ja suunnata rakennusvalvonnan työpanos merkityksellisempiin kohteisiin. Rakentamislain vaikutus tulee näkymään, kun lain soveltaminen saadaan rakennusvalvonnoissa omaksuttua. Rakentamislain määrittelemien lupakynnysten lisäksi luvanvaraisuutta voidaan määritellä myös rakennusjärjestyksen kautta. Rakentamislain mukainen rakennusjärjestys on tulossa luonnoksena rakennus- ja ympäristölautakunnan käsittelyyn loka- marraskuussa. Valtuuston hyväksymiskäsittelyyn rakennusjärjestys tuodaan kevään – alkukesän 2026 aikana.

Lupakäsittelyn osalta on havaittu tarve kehittää viestintää asiakkaalle lupakäsittelyn vaiheista. Viestinnän osalta on tarkoitus ottaa käyttöön yhteisesti sovitut viestimallit, joiden sisältö on käytetty kaupungin viestinnän kanssa läpi.

Vuoden 2026 alussa on tarkoitus poistaa käytöstä pakollinen ennakkokäsittelyvaihe, joka on osin koettu epäselväksi. Vuoden 2026 alusta alkaen rakentamislupahakemukselta vaadittujen liitteiden tarpeellisuutta on lain vaatimuksesta tarkistettava. 2026 vuoden alusta pakollisia liitteitä rakentamislupahakemuksella ovat pääpiirustukset, pääpiirustustasoinen tietomalli ja selvitys rakennuspaikan hallinnasta. Vaatimus muiden liitteiden toimittamisesta tulee olla perusteltu.

Vuoden 2025 alusta suunnittelutarveratkaisu poistui rakentamislain myötä lupamenettelynä. Suunnittelutarveratkaisun tilalle on rakentamislain myötä tullut osana rakentamislupaa

sijoittamisen edellytysten ratkaiseminen. Sijoittamisen edellytysten tarkastelun lisäksi rakentamislupapäätöksen yhteydessä ratkaistaan myös toteuttamisen edellytykset. Rakentamislain käsittelyaikatakuun myötä sijoittamisen ja toteuttamisen edellytysten tarkastelu tulee tapahtua kolmen kuukauden sisällä lupahakemuksen jättämisestä.

Rakennusvalvontaa koskien tullaan teettämään suunnattu asiakastytytyväisyyskysely. Kysely suunnataan i rakennusvalvonnassa viimeisen vuoden aikana asioineille henkilöille. Tämän tyyppisellä kyselyllä voitaisiin seurata vuosittain asiakastytytyväisyyttä ja poimia kyselyn pohjalta kehitettäviä asioita.

On huomioitava, että sähköiset palvelut eivät edelleenkään ole kaikkien saatavilla. Kaupungin tulee kehittää toimintatapoja henkilökohtaisen palvelun parantamiseksi palautteen mukaisesti.

Pääosan lupahakemuksista voi edelleen jättää myös paperiversiona, vaikka asiakkaat pyritään ohjaamaan sähköisten palveluiden käyttöön. Asiakkaille annetaan myös henkilökohtaista palvelua, mikäli he tarvitsevat apua sähköisen palvelun käytössä. Lupia ei jää hakematta tai saamatta sen vuoksi, että asiakas ei pysty käyttämään sähköistä lupajärjestelmää.

Mikä on tilanne loppukatselmusten kohdalla?

Vuoteen 2025 saakka voimassa ollut maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että rakennushankkeeseen ryhtyvän on haettava loppukatselmuksen toimittamista myönnetyn luvan voimassaoloaikana. Rakennusvalvonnassa on selvitetty vanhaksi menossa olevia rakennuslupia ja luvanhakijoita on tiedotettu loppukatselmuksista. Yleisesti loppukatselmoimattomien rakennusten osalta on pidetty käyttöönottokatselmus, jonka seurauksena rakennusta voidaan käyttää luvan mukaisesti ja valmistuminen on siirtynyt tietona verottajalle. Käyttöönottokatselmuksiin liittyy usein pieniä keskeneräisyyksiä esim. pihojen valmistumisen osalta. Käyttöönotetut mutta lopullisesti loppukatselmoimattomat rakennusluvut ja niiden määrä eivät poikkea Suomen muiden rakennusvalvontojen tilanteesta. Lopullisesti loppukatselmoimattomien lupien läpikäynti edellyttää selvitystyötä, johon rakennusvalvonnan hektisestä työtilanteesta johtuen on saatu huonosti ohjattua ajankäyttöä.

2.4 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Ympäristöterveydenhuolto

Sivu 14.

Tilinpäätöksessä olisi hyvä mainita miten huoltovarmuus on otettu huomioon.

Pöytäkirjojen kirjauksia, liitteitä ja lausuntojen näkyvyyttä oli parannettu paljon. Koko toiminnasta tuli selkeämpi ja asianmukaisempi kuva.

Vastine:

Ympäristöterveydenhuolto ei ylläpidä tärkeää infrastruktuuria, mutta tilinpäätöksessä voidaan selkeämmin korostaa sekä huoltovarmuutta että omaa resilienssiä tukevia toimia. Ympäristöterveydenhuolto kuuluu yhteiskuntaamme huoltovarmuuskriittisiin toimialoihin.

2.5 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Kokkolan Vesi

Sivu 15.

Kokkolan Veden henkilöstön suositteluindeksi (eNPS) nousi -22:sta +20:een. Työhyvinvointiin panostaminen on parantanut kokonaisuudessaan henkilöstön työhyvinvointia.

Kokkolan Veden johtokunta päätti 27.6.2022 kokouksessaan tutkintapyyntöä tekemisestä poliisille koskien KPMG Oy:n antamassa tilintarkastuksen väliraportissa havaittuja epäselvyyksiä. Tapauksta käsiteltiin Pohjanmaan käräjäoikeudessa huhtikuussa 2025, mutta tuomio annetaan vasta 22.8.2025.

Tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaan kaupunginvaltuusto on 13.6.2022 kokouksessaan päättänyt myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2021, lukuun ottamatta Kokkolan Veden tilivelvollisia, koska Kokkolan Veden johtokunnan selvitykset hallinnon toiminnasta olivat edelleen kesken.

Vastine:

Organisaatiomuutos sekä toimintasäännön ja toimenkuvien päivittäminen vastaamaan toimintaympäristön tarpeita ovat lisänneet merkittävästi työssä jaksamista ja työhyvinvointia. Tämä näkyy selkeänä suositteluindeksin nousuna.

2.6 Strategia ja tavoitteiden arviointi / Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Sivu 20.

Millä tavalla kaupunki aikoo kehittää kaupungin oman toiminnan tuottavuutta ja sen mittaamista?

Kokkolan kaupungin eNPS luku parani huomattavasti ja ylsi strategian tavoitteeseen 20. Toimialoista kuitenkin kaupunkiympäristön tulos huononi entisestään ollen -9.

Työhyvinvoinnin toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti niihin työyksiköihin, joiden työhyvinvointitulokset ovat heikkoja. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy asian suhteen?

Keskimäärin vuonna 2024 sairauspoissaoloja / henkilötyövuosi oli 17,5 päivää eli sairaslomat lisääntyivät hieman. Lähes puolet kaupungin palveluksessa työskennelleistä henkilöistä ei kuitenkaan ollut lainkaan sairauden vuoksi pois töistä vuoden aikana.

Kuntalaisten palvelutyytyväisyyskyselyn mukaan eniten kehitettävää nähtiin jälleen joukkoliikennepalveluissa (2,6) ja rakennusvalvonnassa (2,7).

Kokkola panostaa merkittävästi kulttuuritoimintaan mikä näkyy myös nettokäyttökustannuksissa, kun Kokkola sijoittuu toiseksi kuntavertailussa (20 000-50 000 asukasta).

Vastine:

Millä tavalla kaupunki aikoo kehittää kaupungin oman toiminnan tuottavuutta ja sen mittaamista?

Tuloksellisuuden arviointi osa normaalia toimialojen tekemistä. Tuloksellisuuden parantaminen on keskeinen osa hyvää johtamista ja näin ollen innovaatiotkin syntyvät usein käytännön tasolla. Tuloksellisuutta tulee tavoitella ja arvioida säännöllisesti, ei ainoastaan silloin kun rahat ovat lopussa. Tuloksellisuuspotentiaalia on löydettävissä myös palveluista, vaikka potentiaalia ei ole samassa määrin kuin esimerkiksi teollisessa tuotannossa.

Tuloksellisuutta ei voi mitata vain yhdellä mittarilla, ja mittauksella on eri tasoja. Puhutaan järjestäjätasosta, eli tehdään oikeita asioita ja tuottajatasosta jossa oikeat asiat tehdään tehokkaasti. Mittaamisessa tulee huomioida mekaaninen tuottavuus (mitä maksaa, euroa per suorite), vaikuttavuus ja laatu (saavutetaanko tavoitteet, asiakaskokemus, jne.), ulkoisvaikutukset (esim. uupuvatko työntekijät, täyttääkö toiminta eettiset kriteerit) ja toimintaympäristö (mikä on palvelun osuus vaikutusten aikaansaamisessa).

Kaupungilla toimialojen vastuualueilla oman toiminnan tuottavuutta seurataan useilla eri tavoilla, koska tuottavuuden käsite vaihtelee riippuen siitä, mitä toimintaa tarkastellaan. Tuottavuuden ja sen mittaaminen osa toimialojen päivittäistä tekemistä ja se on hyvinkin keskeistä resurssien ollessa niukat. Arviointikertomuksen vastineessa toimialojen tuloksellisuudesta ja tavoitteellisuudesta tarkemmin kohdassa 2.3.

Kokkolan kaupungin eNPS luku parani huomattavasti ja ylsi strategian tavoitteeseen 20. Toimialoista kuitenkin kaupunkiympäristön tulos huononi entisestään ollen -9.

eNPS on standardi työhyvinvoinnin mittari ja kaupungin kokonaistilannetta kuvaava tunnusluku. Kaupungin yksiköiden tilanteet ja toimintaympäristöt vaihtelevat, tästä syystä ei voida nimetä yksittäisiä syitä toimialojen tuloksille.

Työhyvinvoinnin toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti niihin työyksiköihin, joiden työhyvinvointitulokset ovat heikkoja. Mihin uusiin toimenpiteisiin kaupunki ryhtyy asian suhteen?

Seuraava lähiesihenkilötyön koulutus kohdennetaan erityisesti kaupunkiympäristön esihenkilöille. Kaupunkiympäristön tämän vuoden työhyvinvointisuunnitelmista nousee painotuksina monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus, työhyvinvointi ja jaksaminen sekä vastuullisuus.

Työhyvinvointikyselyn uudistus mahdollistaa jatkossa uudenlaisen näkökulman yksiköiden kehittämiseen ja seurantaan. Myös kehityskeskusteluiden ja one-to-one-keskusteluiden kehittäminen mahdollistaa työhyvinvoinnin ja työntekijäkokemuksen parantamisen esimerkiksi lisäämällä vuorovaikutusta, tukemalla yksilöllistä kehittymistä sekä vahvistamalla luottamusta ja avoimuutta työyhteisössä.

Keskimäärin vuonna 2024 sairauspoissaoloja / henkilötyövuosi oli 17,5 päivää eli sairaslomat lisääntyivät hieman. Lähes puolet kaupungin palveluksessa työskennelleistä henkilöistä ei kuitenkaan ollut lainkaan sairauden vuoksi pois töistä vuoden aikana.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvat sairauspoissaolot sekä mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot ovat merkittävin syy sairauspoissaoloihin. Yli 30 päivän pituiset sairauspoissaolot ovat lisääntyneet. Pääasiallisina syinä ovat leikkausjonossa olevat työntekijät, muutamat vakavat sairastumiset sekä työtapaturmista johtuvat poissaolot. Työterveyshuollon ja työnantajan yhteistyö on keskeistä työntekijöiden työkyvyn tukemisessa, ja ennaltaehkäisy on tärkeää kustannusten ja pitkittyvien poissaolojen vähentämiseksi.

Kokkola panostaa merkittävästi kulttuuritoimintaan mikä näkyy myös nettokäyttökustannuksissa, kun Kokkola sijoittuu toiseksi kuntavertailussa (20 000-50 000 asukasta).

20 000 – 50 000 asukkaan kuntaryhmässä Kokkola on Kajaanin ohella ainoa maakuntakeskus, jossa on myös maakuntakeskustasoisia palveluita. Kulttuuripalvelujen osalta tämä näkyy siinä, että Kokkolassa toimii mm. maakunnan ainoa ammattiteatteri, korkeatasoinen ammattiorkesteri sekä kaupungin ylläpitämiä museota, joista K.H.Renlundin museolla on myös alueellisia viranomaistehtäviä alueellisena vastuumuseona. Maakuntakeskustasoiset kulttuuripalvelut näkyvät jonkin verran korkeampina asukaskohtaisina panostuksina kulttuuritoimintaan kuin monissa muissa pienissä tai keskikokoisissa kaupungeissa, jotka eivät ole maakuntien keskuskaupungeja. Vuoden 2024 tilastossa asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset kulttuuritoimintaan (192,66 €/asukas) olivat 20 000 – 50 000 asukkaan kuntaryhmässä seitsemänneksi korkeimmat. Sen sijaan suurempiin kaupunkiin verrattuna Kokkolan asukaskohtaiset panostukset kulttuuriin ovat valtakunnallista keskitasoa (Lähde: Kuntaliiton Kultti-tietokanta, vuoden 2024 tilastot).

2.7 Kaupungin talous / Talousohjelma 2024-2026

Sivu 23:

Kaupunki on voimakkaasti investoinut ja velkamäärä on kasvanut. Uusia investointeja tulee harkita kriittisesti tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta on vertaillut Kokkolan kouluinvestointien kustannuksia verrattuna maan muuhun tasoon. Poikkeavuudet kustannuksissa johtuvat mm. teknisistä rakenteista ja ratkaisuksista.

Kaupungin korjausvelka on pienentynyt 51,8 miljoonaan euroon vuoden 2023 lopussa, laskua tuli 2,3 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Tämä on hyvä suunta.

Suomen keskimääräinen tuloveroprosentti on 7,5 %, Kokkolan tuloveroprosentti nostettiin 9,2 %:iin. Miten pidetään huoli kaupungin vetovoimasta?

Vastine:

Kaupungin talouden kehitys on viime vuosina ollut haastavaa. Vuosikate on heikentynyt, mikä johtuu tulojen ja rahoituserien laskusta sekä kustannusten voimakkaasta noususta. Tästä huolimatta kaupungin tavoitteena on edelleen kehittää ja vahvistaa elinvoimaansa, palveluitaan ja infrastruktuuriaan. Investoinnit ovat olennainen osa tätä kehitystyötä.

Kaupunki on kuitenkin sitoutunut siihen, että uusia investointeja tarkastellaan jatkossa kriittisesti ja etusijalle asetetaan hankkeet, jotka tukevat pitkän aikavälin kestävästä taloudesta ja kaupunkilaisten hyvinvointia. Samalla talousohjelman toimenpiteiden toteutus, kustannusten hallinta ja tarkan taloudenpidon varmistaminen ovat avainasemassa.

Tavoitteena on parantaa vuosikatteen tasoa ja pidemmällä aikavälillä saada velkaantumisen suunta taittumaan. Mikäli tässä onnistutaan ja talouden perusta vahvistuu, voidaan tulevaisuudessa arvioida edellytyksiä nykyisen, suhteellisesti korkean tuloveroprosentin alentamiselle.

2.8 Kaupunkikonserni

Sivu 25:

Julkisten yhtiöiden toiminnan tulee olla mahdollisimman avointa. Kaupungin tilinpäätöksessä tulisi näkyä vähintään konserniyhtiöiden tulokset ja toimintavuoden kuvaukset.

Kaupungin konserniyhtiöiden tilinpäätökset tulisi julkaista yhtiöiden omilla verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeutta tulisi vahvistaa konserniyhtiöiden osalta.

Vastine:

Kuntalain § 113-115 mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Yleisohjeessa (Kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatiminen) ei ole määriteltä eikä ohjeistettu konserniyhtiöiden tuloksien/toimintavuosien kuvauksien laatimisesta. Ajallisesti kaupunki ei voi julkaista yhtiöidensä tilikauden tuloksia ennen kuin yhtiöt ovat tilinpäätöksensä julkaisseet. Yhtiöt myös määrittelevät itse, julkaisevatko he tilinpäätöksensä verkkosivuillaan. Huomioitavaa on myös se, että kaikilla yhtiöillä ei ole verkkosivuja.

Kaupunki julkaisee osavuosisikatsausten yhteydessä kaksi kertaa vuodessa laajemman tytäryhteisöjä koskevan raportoinnin, joka pohjautuu konserniohjeen sekä konserni- ja kaupunkikehitysjaooston omistajakorttien tavoitteisiin. Raportissa kuvataan yhtiöiden tavoitteiden niin toiminnallisten kuin taloudellisten tavoitteiden toteutumista, keskeisimpiä riskejä ja arvioita tulevasta kehityksestä ja kuluvan vuoden keskeisistä tapahtumista.

Kuntalain 83 §:n ja sen 2 mom. mukaisesti luottamushenkilöllä on niin sanottu laajennettu tietojensaantioikeus. Näin ollen luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohto- ja konsernijohtoon kuuluvien yhtiöiden toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilöllä ei ole kuitenkaan suoraan lain nojalla oikeutta vaatia tytäryhtiöltä sen toimintaa koskevia tietoja. Kunnan osakeyhtiöt ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joiden hallussa olevien asiakirjojen julkisuus määräytyy lähtökohtaisesti osakeyhtiölain mukaan.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin ei kuulu konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tarkastus. Tarkastuslautakunnalla tai sen yksittäisellä jäsenellä ei ole myöskään oikeutta saada suoraan tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä tietoja tai nähtäväkseen asiakirjoja. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konsernijohtoon raportointiin ja muihin kunnan viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin kuten yllä on todettu.

2.9 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivu 28:

Sisäisen valvonnan kartoituskyselyssä nousi esille, että kaikilla yksiköillä ei ole käytössään tavoitteiden saavuttamisen edellyttämää määrää riittävän osaavaa henkilöstöä. Millä tavalla kaupunki huolehtii henkilöstön koulutuksesta, että sisäinen valvonta voidaan hoitaa asianmukaisesti ja osana arkipäivää?

Kaupungilla on tavanomaisiin vahinko/ilkivaltatapauksiin toimintaohje. Tarkastuslautakunnalle on jäänyt epäselväksi, miten kaupunki toimii, jos joku aiheuttaa toiminnallaan tahattomasti tai tahallisesti tätä merkittävämpää taloudellista tai materiaalista vahinkoa kaupungille. Miten varmistetaan, että toimialoista ja tekijöistä riippumatta kaikki tapaukset selvitetään yhdenvertaisesti?

Vuonna 2024 Whistleblowing -ilmoituskanavaan ei tullut yhtään sinne kuuluvaa ilmoitusta.

Vastine:

Tilinpäätöksessä todetaan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungin ja kaupunkikonsernin tavoitteet saavutetaan ja toiminta on tuloksellista. Ne ovat kiinteä osa johtamis- ja hallintojärjestelmää, päätöksentekoa sekä strategista ja operatiivista suunnittelua, seurantaa, poikkeamiin reagointia ja suoritumisen arviointia.

Sisäinen valvonta kattaa kaikki ne menettelytavat, joilla varmistetaan toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätöksenteon tiedon riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden ja resurssien turvaaminen.

Vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla, kun taas lautakunnat ja johtokunnat huolehtivat omilla vastuualueillaan toimeenpanosta, seurannasta ja riskien raportoinnista. Käytännössä sisäinen valvonta on kaikkien työntekijöiden vastuulla, ja sen kehittämisessä hyödynnetään tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen havaintoja. Sisäisen valvonnan kokonaisuudesta voidaan tiedottaa henkilöstöä mm. esihenkilöinfossa tai henkilöstöinfossa.

Vastuu toiminnasta toteutuu annettujen oikeuksien ja velvoitteiden mukaisesti. Toimialoilla vastuut ja velvoitteet määritellään kulloinkin erikseen voimassa olevien säännösten mukaisesti. Arviointikertomuksesta epäselväksi jää, mitä Tarkastuslautakunta tarkoittaa tapausten käsitteilyn yhdenvertaisuudella. Kaupungilla on kattavat vakuutuksen erilaisiin vahinkoihin tapahtumiin ja lajeihin, sisältäen mm. kaupungille aiheutetut rikosvahingot.

Kaupunkiympäristöllä on vahinko/ilkivaltatapauksiin poliisin kanssa yhdessä sovittu menettelytapa. Lähes poikkeuksetta jokaisesta vahinkotapahtumasta tehdään rikosilmoitus. Poliisi hoitaa varsinaisen rikoksen selvittelyn omien menettelytapojensa mukaisesti. Kaupunkiympäristö toimittaa tarvittavia tietoja tutkintaa varten, laatii laskelman vahingonteosta aiheutuneista kustannuksista ja esittää korvausvaatimuksen. Maksusuorituksia seurataan maksuvalvonnasta.